

Taxa postala
plátte/ír. szám.
No. 224718

Szerkesztőség
No. 224718

16. Előzetes
10. Előzetes
6. Előzetes
4. Előzetes
2. Előzetes

1934. november 22.

Diszter 2., I. em.

BUDAPEST

az erdélyi és
dóság egyetlen politikai naplapja.
Cikkjeink utánuomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Dr. Rámáseter Róbert

BUDAPEST

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ára 5 lej

Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el.
— Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marbon Ernő. Felelős szerkesztő Jánosh Ferenc. Buceuresti szerkesztő Rámszegi Ernő, Strada Matei M.

Csütörtök, 1934. nov. 22.

5695. ÉV. XVII. ÉVF.
KISZLEV 15. 262. SZÁM.

VILÁG TÜKRÉ

Vállozik a világ

Minden kornak meg vannak a maga re-
ményei, aggodalmi és profeciái. Negyven
évvél ezelőtt például tudományos alapos-
sággal jósolták meg, hogy mire az ember-
iség az Ur 1934-ik esztendejét megéri, az
élelmiszerárak rendkívül magasak lesznek
és a föld buzatermelése még szűkösen sem
lesz elegendő az emberiség számára. En-
nek pontosan az ellenkezője következett
be. Buzatultermelés miatt kesereg a világ;
a kormányok mindenütt igyekeznek csök-
kenten a termelést, sőt az amerikai kor-
mány még pénzt is fizet a mezőgazdák-
nak azért, hogy földjeiket bevetetlenül hagy-
ják. Mi természetesen szívesen írjuk a ter-
mészet pazar bőkezűségének számlájára
ezt a jelenséget, amely a valóságban az
embernek köszönhető. A negyven évvel e-
zelőtti profécia a föld fokozatos kimerülé-
sére támaszkodott. Azt hitték, hogy a
nátrium-készletek kifognak majd s ha a
nitrogén utánpótlás kérdése nem lesz meg-
oldható, úgy Sir William Crookes szerint
semmimé mentheti meg az emberiséget
az éhezéstől.

A kiváló tudós nem láthatta előre, hogy
levegőből fogják majd a nitrogén-termé-
kek nagy és nehéz problémáját megoldani
és ezáltal az emberiséget a bejósolt nél-
külözésektől megmenteni. Csak éppen igen
korán oldották meg ezt a kérdést. Emiatt
aztán a buzatermelők elszegényedtek és a
világ most a gabonafélék túltengése miatt
nyavalyog. A világháború általában és
különösképpen a blokád, amely Németor-
szágot a chilei salétrom-telepektől elvágtá,
sietteték a technikai kérdés megoldását,
mert a német kémikusok kényszerülve
voltak ezirányú kutatásaikat forszírozni s
a kormány a kísérleteket minden lehető
anyagi eszközzel támogatta.

Hogy azután a nitrogén szintetikus elő-
állítás nem áldássá, hanem részben átok-
ká lett az emberiség számára, az az egy-
ütműködés teljes hiányának rovására
irándó, amely tervszerűtlen és egyoldalú
civilizációkat jellemzi.

Egyes tudósok egyre nagyobb határo-
zottsággal beszélnek arról, hogy a szá-
razság, amelyet általában a természet át-
meneti szeszélyének tartanak, állandósulni
fog. Már is felbukkannak jóváindulások ar-
ról, hogy a világ kénytelen lesz nemsoká-
ra egy új nagyipart életre hívni, amely-
nek feladata lesz a tenger vizét édesvízzé
átváltoztatni s hogy a vízhordeók a nyugati
országokban is éppoly megszokott jelenség
lesznek, mint amennyire hozzá szoktak a
Kelet egyes vízhiányban szenvedő orszá-
gai. Egy ilyen látomás éppoly fantasztik-
usnak tűnik fel a mai ember szemében,
mint amennyire fantasztikusak a mai tén-
nyek az ötven évvel ezelőtti élő megfigye-
lő számára. A világ vezetői nem igen tud-
nak beletörődni a gondolathoz, hogy az
időjárás tartósan megváltozott, hogy az
évszakok és az eszések rendje már nem
az, ami volt egy évtizeddel ezelőtt és hogy
ebből kifolyólag a vízhiány egyre hatá-
rozottabban kopogtatja az emberiség aj-
taján. A világ mai vezetői nem igen tud-
ják magukat elszánni arra, hogy már most
tegyék meg a megfelelő óvintézkedéseket.
Amíg egyszer a vízhiány csakugyan és
meglepetésszerűen bekövetkezik.

Az amerikaiak az ő élénk fantáziájuk-
kal sokkal inkább mutatnak hajlandóságot
arra, hogy a minden évben jelenségszerű-
en fellépő szárazságot megváltoztatlan
tényként könyveljék el és ne reményked-
jenek évről-évre abban, hogy majd egy
bőséges eső egy csapásra végetvet ennek
az állapotnak. Tudomásul vették, hogy a
klima tartós átalakulásáról van szó, mely

Miért kell mindenáron kompromittálni Maniu Gyulát

„A liberális parlament nem adhatja magát oda eszközül a parlamentáris rendszer megsemmisítéséhez” — írja az Adeverul

Buceuresti-Bukarest, nov. 21. A Skoda-ügy mai s napirenden szerepel és ütközőpontját képezi a belpolitikai életnek. Kinos feltűnést keltett a beszéd, amelyet ezzel kapcsolatosan Dinu Bratianu, a liberális párt vezére tartott Targuvisztében. Dinu Bratianu egyenesen szemrehányást tett Bentoiu előadó-
nak, hogy jelentésében túlságosan kiméli a látszik a gyanúsított nemzeti parasztpárti vezetőket. A liberális párt vezére, a beavattottak szerint, hatalmas erőfeszítéseket tett, hogy a Skoda-jelentés a nemzeti parasztpárttal szemben minél kedvezőlenebb konkluziókra jusson és ama bizonyos körökön kívül, amelyeknek befolyására egyesek állandóan hivatkoznak, főleg Dinu Bratianunak tudható be, hogy a jelentés egyszerű feltevésekből kiindulva, ilyen konkluzióra tudott jutni. Dinu Bratianu, aki csak két testvére: Jonel és Vintila Bratianu halála után jutott szerephez a belpolitikában és akinek képességei felől általában nem a legjobb vélemények vannak azok, akik közelebről ismerik, páratlan élességgel támadta a nemzeti parasztpártot, amelynek egyes vezetőit hírtelen meggyzdagodással vádolta meg. Ezzel szemben az Adeverul felteszi a kérdést: tud-e Dinu Bratianu arról, hogy a liberális kormányzások alatt még gyorsabb meggyzdagodások fordultak elő?

Popovici Mihály szerepe

Különösen beható kommentálások tárgyát képezi a jelentésnek az a része, amely Popovici Mihály és Boila Romulus személyével foglalkozik. Általában megállapítják, hogy a volt igazságügyminiszter ellen emelt vádak minden tárgyi alapot nélkülöznek. Vaida Sándor ismételtlen leszögezte, hogy ama bizonyos telefonbeszélgetésre, amely miatt felelősségre vonják, ő maga adott utasítást Popovici Mihálynak.

Másrésről a telefonbeszélgetés teljesen háttérbe maradt, mert utána Pomponiu ezredes két és félórán keresztül folytatta a házkutatást Skodánál és a cég székházához állított öröklet Pomponiu ezredes saját kezdeményezésére távolította el. Az Adeverul értesülése szerint, a vádak alaptalanságáról maguk a liberálisok is meg vannak győződve. Ezzel szemben a liberális kormány szeretné Popovici Mihályt a vagyouellenőrző bizottság

kezére adni és ezt nem tudja másképp elérni, mint erőszakos módon bekeverve a Skoda ügybe a volt igazságügyminisztert.

Ami Boila professzort illeti, a helyzet még különböző. A kolozsvári egyetem jogi fakultásának dékánja önmaga kérte vagyonaának revízió alá vételét a kolozsvári tábatól, amely elégtételt szolgáltatott neki. Ennek a revíziós eljárásnak az adatait használta fel most a jelentés arra, hogy kimutassa, mi szerint feltehető, hogy Boila professzornak kapcsolatai voltak Bruno Zeletzkyvel.

A diktatura érdekében

Az Adeverul azt írja, hogy ezek a vádak ilyen körülmények között elkerülhetetlenül a neveltségessébe fognak fulladni. Ugyancsak az Adeverul mai számában Tudor Theodorescu Braniste ir vezércikket a Skoda-kerdesről. Ramutat arra, hogy amióta a jelentés megjelent, a különböző pártok izozalt hívei ismét ragyogó arccal járkálnak az országban. „A pártok kompromittálva vannak” mondják ezek a beavattottak s személyiségek kormány fog ennélfogva következni. A kemoly politikai pártoknak kötelességük megvédeni ezzel a helyzettel és elébe vágni minden vesztleges manővernek. Egy parlamentit vizsgálát nem változhatik át politikai bosszuvá egy emberrel szemben még akkor sem, ha ez az ember Maniu Gyula, bármennyire is kényelmetlen és kellemetlen is volna ez az ember. Egy parlamenti vizsgálát nem válthatik a parlamentáris rendszer megsemmisítő eszközévé azoknak a kezében, akik a pártokat erőszakal egymás ellen uszítják. Ha meg lehet érteni azt, hogy Dinu Bratianu minden áron a helyzet kiélezésén fáradozik, mintiogy ezzel a Tatarescu-kormánynak szerezze kelemetlenségeket, nem lehet megérteni viszont, hogy a liberális párt odaadja magát ehhez a csunya játékhoz. S ha a liberális párt ezt nem érti meg s ha a liberális parlament minden áron ürtügyet akar szolgáltatni a diktatura híveinek a diktatura bevezetésére, úgy a nemzeti parasztpártnak kötelessége a legélesebb harcot megindítani. Mert ebben a harcban a nemzeti parasztpárt nem önmagát védi, hanem egy politikai rendszert, amelyet a Bentoiu-jelentés lapjain keresztül próbálnak egyesek minden áron kompromittálni.

Hatszáz tanító

Anghelcsu mester a minapában kijelentette, hogy Romániában a kisebbségeknek olyan jó dolguk van, mint még sehol.

Ezzel szemben 600 kisebbségi néptanító reptült ki az állásából a fenti igazság dicsőséges aláhangsúlyozásául.

Hatszáz kisebbségi tanító: nem csupán nemzeti kulturakérdés, de szociális probléma is.

Szociális probléma, mely elsősorban a román többség szempontjából lenne figyelemre méltó.

Anghelcsu miniszter védelmezi a román kulturát a románul nem tudó kisebbségi tanítókkal szemben, ami magyarul annyit jelent, hogy a kisebbségek

Ez a cé, mely most ezzel az ijesztően nagy számu elbocsátással éri el eddigi megvalósításainak kulminációs pontját, olyan dolgok felé vezet, amire Anghelcsu dr.-nak számolnia kellene.

Mert ha a 600 tanítónak nincs is kenyere, van egészen széles tömegbázisa a kisebbségi lakosságban.

Ezzel a hatszáz emberrel nem 600 ember egyén egzisztenciáját tüntették el, hanem mély nyomást gyakoroltak a kisebbségi tömegekre, amelyeknek ez a 600 tanító a farsis intellektuális rétegét képviseli.

Az ilyen szuronyrohamok pedig nem használnak az államnak.

Az ilyen szuronyrohamok olyan veszteségekkel végződnek rendszeresen, amelyeket semmiféle kormányintézkedéssel aztán pótolni nem lehet.

Hatszáz kisebbségi tanító veszti el a katedrját, de ugyanakkor hatvan ezer kisebbségi család követel tanítókat a gyermekek számára.

Ez a követelés pedig túlharsogja azokat a hangokat, amelyeket Anghelcsu miniszter „megértő” nyilatkozatai formájában telítik meg

A „Vaspata” puccsa készül

Jack London, talán minden idők legnagyobb amerikai írója, harminc évvel ezelőtt utópisztikus regényt írt, amely magyar nyelven Vaspata címen jelent meg s amelyben az amerikai író az amerikai tömegek és az amerikai milliomasok véres harcát írja le, amelyet a hatalomért folytatnak a régi és egy kialakulóban lévő új világ küzdelmében.

Jack London utópisztikus regénye, úgy látszik, nemcsak izgalmasan érdekes regény, hanem egyben izgalmasan érdekes profécia is volt. Úgy látszik, a nagy amerikai író jól ismerte Amerika iparbáráit s mint az emberi természet legjellegzetesebb vonásainak ábrázolója: a Wall-street előkelő gangsztereinek természetrajzát is élesen megfigyelte.

Előrelátta ezeknek az uraknak kíméletlen vaspatáját, amellyel pénzt és becselenséget nem kímélve, rátipornak minden olyan béka, jóindulattól fűtött s alijában véve nem is forradalmi kezdeményezésre, amely nem közvetlenül esik az ő magánérdekeik vonalába s minél nagyobb tömegek minél nagyobb boldogulását tűzi ki feladatául.

Roosevelt, az amerikai köztársaság jelenlegi elnöke nem forradalmár, csak érző, gondolkodó, jóindulatu polgár, akit nem gátolnak előítéletek, főleg pedig lekenyerezett, megvásárolt előítéletek. Roosevelt szociális érzésű ember, aki nem a kapitalizmus teljes megszüntetésére tör, csupán a kapitalizmus megreformálására. Ebben a törekvésében a legtöbb választásokon az amerikai nép abszolút többségét szerezte meg; műve támogatására.

S íme: eme jóindulatu, minden forradalmi szélsőségtől mentes elnök ellen az amerikai iparbárák, a Wall-street előkelő ragadozó őszeesküvést szítotték és egy kalandor táborok vezetésével a frontarcosok mindenre kapható tömegeit akarták felvonultatni ellene, hogy vér és vas arán kicsikarják kezéből azt a hatalmas, amelyet a nép többsége juttatott neki.

Röviden: az amerikai plutokraták fasiszta diktatúrát készítettek elő Roosevelttel ellen.

Ez a puccs-terv véglegesen leleplezi a fasisztaus erkölcsi és szellemi tartalmát, amelyet könnyen megteveszthető tömegek és korrum-

pált agyu és lelkiüti ug: nevezett intellektuelek szeretnek a nemzeti egység pártjának tekinteni és beállítani azt. Érdekelve, hogy a fascista diktatura meg tudja szüntetni azokat a természetes szociális ellentéteket, amelyeket éppen a plutokraták tartanak fenn és idéznek elő az egész világon.

Az amerikai „Vaspata” leleplezett puccs-tervei bebizonyították mindenki előtt, hogy a fasizmus célja nem a nemzeti érdekek megóvása, nem a tömegek boldogítása, hanem egyedül és kizárólag a plutokrácia érdekeinek kíméletlen és embertelen eszközökkel való biztosítása. És pedig nemcsak a munkásság, hanem minden bersületes törekvésű tehetséges és jóindulatu polgár ellen.

Harcincötezer lej egy ablakért

Az angol királyi család nagy eseménye: György herceg és Marina görög hercegnő esküvőjének napja elérkezett. Naponta érkeznek jelentések arról a káprázatos fényről és pompáról, amit ezer és ezer munkáskéz készít elő erre a nagy napra.

Egész London egy rajzó méhkas. A férfi és női divatkereskedések olyan forgalmat bonyolítanak le, amely precedens nélkül áll.

Most pedig egész London lázban ég, hogy ablakot bérelhessenek a St. James-uccában, ahol az esküvői menet elhalad.

A Westminster kórház már eddig 3500 font ért bocsátotta összes ablakait a nézők rendelkezésére.

Már alig akad egy-egy szabadon lévő ablak a St. James-uccában. Első napokon két-három fontért bérelték ki az ablakokat, a nagy kereset folytán azonban ma már ötven fontot is felajánlottak, hogy egy félórás élvezhessék az esküvői menetet.

Ötven font, hozzávetőleg 35 ezer lejnek felel meg.

Nem megvetendő összeg még akkor sem, ha fejedelmi esküvőt látni érte az ember, vagy ha a brit birodalom hatalmas kiterjedéséhez viszonyítjuk is.

Vajjon meddig kellene önie egy családost angol munkanélkülinek, hogy a segélye kitégye ezt az ablakbért?

Harcincöt ezrest ér meg ma Angliában egy polgárnak az, hogy a fejedelmi pompából egy morzsa jusson el a szeméig.

A hagyományokhoz ragaszkodó Anglia, ahol a bírák még ma is parókában szolgáltnak igazságot, ahol a képviselők kalappal jelennek meg a parlamentben és ahol a módos polgárok 35 ezer lejt áldoznak még ma is egy fejedelmi esküvő végignézéséért.

ek
ak nem áll szá-
nemzeti paraszt-
zni akarja, hogy
ereket a nemzeti
pártok játékat
ól remélik, hogy
a kormányutód-
dolt nemzeti pa-
zetét véglegesen
zavazata vagy a
mentesíti őket a
korra kivonja a
-ügyet. A Lupta
reot a kamará-
hogy felfed bizo-
senkit sem ki-
szerint a nem-
a parlament elé
öveletek és uccai
nényt is tájékoz-
rti parlamenti
mandátumáról
t fognak adni a
ek megtárgyalá-
Skoda-bizottság?
gyülést tartott a
tiani Dinu, In-
Jamandi, Leon-
vettek részt.
foglalkozott a
a, hogy a libe-
előtt kötelezte
ot derít erre az
g elnöke is be-
vizsgálóbizottság
olt arra, hogy a
és ilyen kísér-
és egyes szemé-
g. Minden párt-
ehetnek olyanok,
k el, de ez nera
illető pártot ter-
anu Szinájában
majába utazott.
megy Vincentiu
e. Nincs kizárva,
tban nehézségek
párt temesvári
ever, a rendező-
ki lett zárva s
KÖNYVE
os mű
magyar nyelvű
elődikus
foglaltása
érdésről,
történelméről
ájáról,
emittizmusról,
milációról,
g világhelyze-
musról,
szlináról
mereteknek.
5
ztályánál
Laptiádó R. T.
ron L. Pop 10.

különösképpen a középamerikai mezőgazdasági területeket fenyegeti. Ezt a megállapítást kétbevonnatlan tények támasztják alá. Vannak területek, amelyeken az elmúlt tisz esztendő alatt evrél-évre kevesebb volt a csapadék. Az emberek kezdik megérteni, hogy egykor virágzó területeknek pusztasággá való átalakulása nem olyan jelenség, amely csak a múltban fordulhatott elő és soha többé meg nem ismétlődhetik s különösképpen nem a mai felvilágosodott és ugyanakkor istenfélő korban. Még a nehézfejúek is észbekaptak a középamerikai földeken legutóbb átszántó vihar után, amely néhány tonna zsíros termő földet cipelt el Newyork háztetőire és iróasztalaira.

Ilyen körülmények között az a terv, amely röviddel ezelőtt még H. G. Wellsi fantáziaként hatott, a józan ész által diktált és a jövő érdekében álló intézkedéseknek tűnik. A legnagyobb tervről van szó, amelyet emberi agy valaha is kidagolt. Eszerint a kanadai határtól egészen Texasig elhúzódó területen, 80 ezer négyzetkilométer kiterjedésű erdőt ültetnének, mely mérföld szélességű csíkokból tevődne össze és amelyeket ugyancsak mérföld szélességű termőföldcsíkok választanának el egymástól. Ez a hatalmas erdőszéle volna hivatva arra, hogy megtörje a szél erejét és fenntartsa a föld nedvességét. Az erdőszéle meg fogja óvni a mezőgazdákat attól, hogy az erős szelek a szárazság segítségével elhordják a föld termő felületét. A holnapi világ arculatát az ilyen tervezők alakítják ki, a mi átmeneti korunk fantaszta. A mi korunké, amelyről egyre inkább kiderül, hogy nemcsak politikai és gazdaság-társadalmi szempontból a nagyváltások korszaka.

Hogy helyesen igyekezzünk-e a holnapi világot megformálni, az természetesen nyitott kérdés marad. Nem valószínű például, hogy a holnap embereinek, akik nemzetközi alapon igyekeznek majd a dolgokat racionalizálni, megfelelnek-e a nemzeti alapokon nyugvó vállalkozások. Másodszorban előfordulhat az, hogy a sztratoszférakutatók megtalálják a megoldást az időjárásirányítás titkának, és egy szép napon elhatározzák, hogy a jobboldalig futnak a filmek. Így szokta meg a bukaresti közönség. A Voxnak csak egészen rendkívüli slagerrel sikerült átcselni a másik oldalra a közönséget.

Most aztán Tanase próbál szerencsét. Pedig a terem gyönyörű.

Érdekes, hogy a Tanase revüben Chicideanu, a kolozsvári opera volt tenorja is fellép nagy sikerrel. Chicideanunak, a kolozsvári operától a bukaresti opera szerződöttett át, az a véleménye, hogy kabaréban és revütársulatnál is lehet művészetet nyújtani. Egyelőre a kabarétársulat zsíros gázsiját inkasszálja.

Az új szezonban, mintha a föld alól nőttek volna ki az új társulatok: A sztárrendszert jegyében működnek. Az Eforia kis színháztermében a Teatrul Vesel (Vigszínház) játszik. A sztár Cutava Barozzi, a Nemzeti Színház kiváló művésznője.

A Nemzeti Színház adta kölcsön sztárnak a Comédiához a szép Elvira Godeanut. A Comedia a Maria Ventura színház passagibeli épületében Jancovescu vezetésével működik s egyelőre a Tovarisz című orosz színművel próbálkozik.

Maria Ventura, aki a Comedia Française divája, ezidőig minden esztendőben ellátogott Bukarestbe is. Ugyátszik, most már nem jön többé. Társulatát Jancovescu vette át. Venturával azonban a színház ragyogó divája Leny Coler is eltávozott. Leny Coler a Regina Maria színháznak lett a zászlója. S valóban a dambovitaparti színház, minth új életet, új vért öntöttek volna ereibe, ismét ragyogni kezd, mint valamikor régen, amikor Madame Studra Eulandra, a román Sarah Bernhard fénykorát élte.

A Maria Ventura a jövőben, ha „haza” jön, lehet, hogy a Nemzeti Színházban fog fellépni.

Kérdés, hogy a színház jó kezekbe került-e. Jancovescu kétségtelen, hogy egyike a letehetségesebb és legszellemesebb román színészeknek. Bukarestben a legutóbbi szüsterinas is ismeri. Az ő mondásai szájról-szájra járnak. A Corso a hadiszállás ott ül délelőttöként s írők meg művészek veszik körül. Róla beszélnek, hogy amikor B. clujj újságíró hozzálépett s megkérdezte tőle hány óra, elővett a mellényzsebéből egy gyufásdobozt és komoly arccal válaszolta: szerda... Jancovescutól származik a következő Bu-

MAI Nagy premier
SELECT MOZGÓ

CSODABÁR

Dolores del Rio, Al Jolson, Ka y Francis, Riccardo Cortez.

A bukaresti színházak kulisszái mögött

Bucuresti-Bukarest, nov. 22. Göbbels nem tud belenyugodni a német filmipar teljes csődjébe. Nem tudja elviselni az Elisabeth Bergner filmeket, ha azokat Londonban és a Szőke Szakáll, a Verbes, az Alpár Gitta, meg a Horbinger-filmeket, ha azokat Bécsben, Budapesten vagy Hollywoodban készítik. A nagy német filmipar, közből az utolsókat rugja. A berlini stúdiók, a hies berlini stúdiók elnémultak.

Göbbels gondolt egyet s szét küldte a világba azt a néhány színészt, aki még megmaradt a hitlerista rezsim alatt.

Willy Fritsch Bukarestben

Romániát Willy Fritsch-csel boldogította. A szimpatikus, fodrászfejű, édeskés Willy meg is jelent a bukaresti közönség színe előtt. De inkább ne jelent volna meg. Milyen kiábrándító egészen közelről ez a Fritsch. Peesenyepiros az arcából, mintha a gőzfürdőből jött volna ki. Halszemei vannak. A szerepléséről: A Trianonban lépett fel. A szomszédunk haikán megjegyzi:

— Száz Fritschet nem adnék egy Stroerért. Pedig Stroer csak Tanasenát lép föl.

A Nemzeti Színház néhány művésze is jelen van. Az egyik dühösen jegyzi meg:

— A multkor 5000 frankot kértem a Banca Nationalától, hogy kímélhesek Párizsba. Nem kaptam. Lám ennek a németnek megengedik, hogy kivigye a pénzt az országból. Miféle kontingentálás ez. Itt is be kellene vezetni a kompenzációt. Csak hogy a német színpadok szigorúan tiltva van a külföldi művészek szereplése.

Apropo Tanase: A nagyorrú kabarérendező kibérelte az Elisabeta bulvardon levő Voxot, ahol addig filmek parkáltak. Hiába, az Elisabeta bulvardnak csak a jobboldalig futnak a filmek. Így szokta meg a bukaresti közönség. A Voxnak csak egészen rendkívüli slagerrel sikerült átcselni a másik oldalra a közönséget.

Most aztán Tanase próbál szerencsét. Pedig a terem gyönyörű.

Érdekes, hogy a Tanase revüben Chicideanu, a kolozsvári opera volt tenorja is fellép nagy sikerrel. Chicideanunak, a kolozsvári operától a bukaresti opera szerződöttett át, az a véleménye, hogy kabaréban és revütársulatnál is lehet művészetet nyújtani. Egyelőre a kabarétársulat zsíros gázsiját inkasszálja.

Az új szezonban, mintha a föld alól nőttek volna ki az új társulatok: A sztárrendszert jegyében működnek. Az Eforia kis színháztermében a Teatrul Vesel (Vigszínház) játszik. A sztár Cutava Barozzi, a Nemzeti Színház kiváló művésznője.

A Nemzeti Színház adta kölcsön sztárnak a Comédiához a szép Elvira Godeanut. A Comedia a Maria Ventura színház passagibeli épületében Jancovescu vezetésével működik s egyelőre a Tovarisz című orosz színművel próbálkozik.

Maria Ventura, aki a Comedia Française divája, ezidőig minden esztendőben ellátogott Bukarestbe is. Ugyátszik, most már nem jön többé. Társulatát Jancovescu vette át. Venturával azonban a színház ragyogó divája Leny Coler is eltávozott. Leny Coler a Regina Maria színháznak lett a zászlója. S valóban a dambovitaparti színház, minth új életet, új vért öntöttek volna ereibe, ismét ragyogni kezd, mint valamikor régen, amikor Madame Studra Eulandra, a román Sarah Bernhard fénykorát élte.

A Maria Ventura a jövőben, ha „haza” jön, lehet, hogy a Nemzeti Színházban fog fellépni.

Kérdés, hogy a színház jó kezekbe került-e. Jancovescu kétségtelen, hogy egyike a letehetségesebb és legszellemesebb román színészeknek. Bukarestben a legutóbbi szüsterinas is ismeri. Az ő mondásai szájról-szájra járnak. A Corso a hadiszállás ott ül délelőttöként s írők meg művészek veszik körül. Róla beszélnek, hogy amikor B. clujj újságíró hozzálépett s megkérdezte tőle hány óra, elővett a mellényzsebéből egy gyufásdobozt és komoly arccal válaszolta: szerda... Jancovescutól származik a következő Bu-

karestben igen népszerűvé vált aforizma: „Nincs szebb dolog, mint a munka. Ezt már csak a lustaság mulja fölül.”

Jancovescu még nem mult 35 éves, de azért már legalább tíz színházat alapított Bukarestben. A Teatrul Mic volt a román főváros első komoly stúdiója. Egy autogarázs helyén állította föl. Ő alapította az Alhambrát, az Eforia színházat, majd hosszabb időn keresztül a Regina Maria művészi együttesének az oszlopa volt. Most a Comédiát hívta életre. Úgyes és mozgékony, mindenkit meg tud „vágni”, mert szeretik, egészséges humoráért, szellemességért. Még Maniunak is kedvence. Jancovescu viszont egy embert respektál a világon s ez: Maniu.

Rövidesen megnyílik a Postapalotában átalakított ultramodern helyiségben Marioara Cinsky operette színház. Három évvel ezelőtt ebben a helyiségben Taslaeanu, Vajda Sándor egykori kabinetfőnöke próbálkozott színház alapítással, miután: karrierje politikai téren csődöt mondott. A Csodabárt adta elő, ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy csufos csődöt ne mondjon be. A ruhatárosok és a jegyszedők, akiknek garanciakeppen letett pénzüket elkötötte, a Calea Victorian kergették végig, a rendőrprefektúráig.

URANIA MOZGÓ

GRETA GARBO remekműve: KRISZTINA KIRÁLYNŐ

A nemzeti szocialista párt-szervezetek állást foglaltak Göring és Göbbels ellen

A propagandaminiszter alkonya

London, november 21. Az angol lapok szerint a nemzeti szocialista párt-szervezetek nagyrésze állást foglalt Göring és Göbbels ellen, akiknek hiúsága már közismertté vált és egyáltalán nincs arányban tehetségükkel. Göbbelset egy Berlin melletti gyűlésen valóságos ellenséges hangulat fogadta.

Felmentették dr. Drăgan polgármestert a sajtó útján elkövetett rágalmozás vádjá alól,

mert Nistor volt alpolgármester előzetes belügyminisztériumi engedély nélkül indította meg a pert felettese ellen

Cluj-Kolozsvár, november 21. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék Munteanu-tanácsa szerdán délelőtt folytatta a tárgyalást dr. Nistor Virgil, volt kolozsvári alpolgármesternek dr. Drăgan polgármester ellen folyamatba tett sajtó útján elkövetett rágalmozási ügyében. A bíróságnak ezen a tárgyaláson kellett volna döntenie afölött, hogy letárgyalhatja-e a törvényszék érdemében a pert és hozhat-e ítéletet a tárgyalás anyaga alapján, vagy pedig elrendel előzetes vizsgálatot annak megállapítására, hogy fennforog-e a sajtó útján elkövetett rágalmozás vétsége.

A mai tárgyaláson Munteanu elnök bejelentette, hogy a bíróság egyesíti ezt a kérdést azzal a két új pergátló kifogással, amelyeket dr. Drăgan polgármester védője terjesztett elő és egyszerre dönt valamennyiük fölött. Az egyik pergátló kifogás újabb jogi vitára adott alkalmat a vád és védelem képviselői között. A polgármester védője ugyanis azt vitatta, hogy a per már

HERCZEG GÉZA darabja nyomán készült eddig nem látott ragyogó operett, különleges revüjelenetekkel. Főszerepekben:

Marioara Cinsky színházának igazgatója a kitűnő művésznő férje Nicolau temesvári liberális szenátor állítólag elég szép szubvenciót kapott társulat megszervezésére, amely felváltva fog játszani Bukarestben és Temesváron.

Műsorán a Mosolyország, Bál a Savoyban, Havay Rózsája, a Viktória, Csárdáskirálynő, stb. tehát Lehár, Abrahám, Kálmán szerepelnek.

A színház igazgatósága már is hirdeti, hogy a szezonban Richard Tauber, Vera Schwartz, Lehár, Strauss Oszkár fognak vendégszerepelni.

A színháznak jövőt jósólnak.

Sarah Osvath Halevy, a szép jemeni táncosnő, a napokban rendezte meg, a Roxy elég barátságatlan emeleti termében művésztélyét. A termet zsúfolásig megtöltő nagyszériű közönség hosszan és hálásan ünnepelte Sáráth, régi ismerősünket. Ezelőtt két évvel láttuk. Azóta filmen is szerepeltettük, az első héber beszélő filmen, amelyet azonban pénzügyi nehézségek miatt még mindig nem sikerült kibozni.

Sarah sokat fejlődött s táncaival szomorúságot kifejező héber, perzsa és arab dalaival új élményeket jelentett a közönségnek. Sarah az igazi östehetséget érzékelteti, szerényen, de annál nagyobb és meggyőzőbb hatással. Kis terjedelmű hangjában messzi világok érzelmei rezegnek, táncaiban a kelet csodálatos exotikuma, amely az ő egyéni tájával és lelkitisztaságával párosulva páratlan művészi élményt tud nyújtani. (h. e.)

A „T
uj szé
U

Cantacuzin
sorocameg

Bucuresti-Bu
Uj Kelet tud.)
jelentés érkeze
területén ismét
oldali agitációk
deményezői ugy
ben még a fel
voltak. A jelsz
sem változtak,
történt kisebb
„A tűz generá
Beszarabia terü
Soroca megyék
tüzfészke ennek
Hétfőn a so
közönségben tem
alkalmat haszn
ra, hogy rendt
gyült paraszto

Az
fas
sz

Félmillió
foglalt

Washington,
szágszerte az a
összeesküvést f
turát akarta b
millió volt fr
vezetésével el
megbuktatni R
zetni a fasizmu
tése érdekében
sága kihallgatt

„Üdvözl

G
a
zs

Párizs, nov. 21
gánsabb szállod
mglepte néhány
mely a követke
Gandhi, aki ink
kodik, holnap E
számára a 25-6
nagyon örült a
Gandhi soha se
melynek teje a
igazgató szám
szállodája legel
kecske fog laku
ruhája, egyetlen
gyei és elegáns

OIL
SUM

A „Tűz generációja“ néven új szélső jobboldali szervezet uszítja a beszarábiai lakosságot

Cantacuzino-Graniceru tábornok különös részvétele egy sorocamegyei templom felszentelése körüli zavargásban

Bucuresti-Bukarest, november 21. (Az Uj Kelet tud.) A kisenevi hatóságokhoz jelentés érkezett arról, hogy Beszarábia területén ismét fellángoltak a szélső jobboldali agitációk. A mozgalom nem új; kezdeményezői ugyanazok, akik az elmúlt évben még a felosztott vasgárda vezetői voltak. A jelszó és a terrorista eszközök sem változtak, csupán a szervezet nevében történt kisebb módosítás. Az új agitáció „A tűz generációja“ cégére alatt folyik Beszarábia területén, különösképpen pedig Soroca megyében, amely a jelek szerint, tűzfészekre ennek a megmozdulásnak.

Hétfőn a sorocamegyei Cotiugeni Mari községben templomszentelés volt. Ezt az alkalmat használták fel az agitátorok arra, hogy rendbontásra uszítsák az összegyűlt parasztokat. A csendőrség azonnal

közbelépett és az agitátorok vezetőit, névszerint Costenco, Vasile Piper, N. Plotnic, E. Raileanu, Trifoiu Dontof és Filip Culenchi fiatalembereket letartóztattak. Jellemző, hogy a templomszentelésnél jelen volt Cantacuzino Graniceru tábornok is, akinek a szélső jobboldali mozgalmakban és Duca miniszterelnök meggyilkolásában vitt szerepe közismert. Az egyik agitátorról, Filip Culenchiről kiderült, hogy orosz alattvaló, aki minden igazoló írás nélkül tartózkodik az országban. A manifesztaáción résztvevő propagandisták egy részének sikerült elmenekülni. Ezek az A. B. C. jelentése szerint Orheiu és Bálta megyékben fejtik most ki honmentő tevékenységüket. A hatóságok állítólag intézkedtek letartóztatásuk felől.

Az amerikai kapitalisták fasiszta összeesküvést szerveztek Roosevelttel megbuktatására

Félmillió frontarcos Butler tábornok vezetésével el akarja foglalni Washingtonot és ki akarja kiáltani a fasiszta diktatúrát

Washington, november 21. (Rador.) Országos hírt hozott, hogy nagy összeesküvést fedeztek fel, amely a diktatúrát akarta bevezetni Amerikában. Félmillió volt frontarcos Butler tábornok vezetésével el akarta foglalni Washingtonot megbuktatni Roosevelttel kormányát és bevetheti a fasisztákat a kapitalizmus megmentése érdekében. A szenátus vizsgálóbizottsága kihallgatta Butlert, akinek állítólag

a newyorki tőzsde korifeusai ajánlották fel a fasiszta hadsereg főparancsnokságát. Dickstein, a bizottság alelnöke kijelentette, hogy Butler önként jelent meg a bizottság előtt és kivülé még más személyi ségeket is ki fognak hallgatni. A bizottságnak más forrásból is információi vannak a komplottról. Hétfőtől kezdve az ülések nyilvánosak lesznek a vizsgálóbizottságban.

„Üdvözlét Gandhitól“

Gandhinak öltözve fosztotta ki a párizsi szálló vendégeit egy szeniális szélhámós

Amikor Mahatma kecske helyett csak konzerveket viszt magával. Többmillió szákmánnyal szökött meg az ál-Gandhi és büntárs

Párizs, nov. 21. A D. Etoile körút legelegánsabb szállodájának igazgatóját nagyon meglepte néhány nappal ezelőtt egy távirat, mely a következőképpen szólt: „Mahatma Gandhi, aki inkognitóban Londonban tartózkodik, holnap Párizsba érkezik, rezerválják számára a 25-ös szobát.“ Az igazgató nem nagyon örült a vendégnek, mert tudta, hogy Gandhi soha sem válik meg kecskéjétől, melynek teje az ő egyetlen tápláléka. Az igazgató számára kellemetlen volt, hogy szállodája legelőkelőbb lakosztályában egy kecske fog lakni. Azonfelül Gandhi, akinek ruhája, egyetlen tóga, folyton a szalon hölgyei és elegáns vendége előtt fog elvonulni.

A szálloda tulajdonosát azonban nem győzték meg az igazgató érvei, ő ugyanis arra gondolt, hogy Gandhi, mint vendég a legnagyobb reklám lesz az ő számára.

Másnap tehát megérkezett Gandhi. Nem volt vele a kecske, csak az egyik kofferben volt néhány, kondenzált tejet tartalmazó konzerv. Gandhi most is tógát viselt, de alighanem a téli időjárásra való tekintettel, meglepő pizsama is volt rajta. Egészen egyszerű koffer és a tejkonzervet tartalmazó láda volt a csomagja. Társaságát egy hindu titkár volt, aki arra kérte az igazgatót, hogy tartsa titokban Gandhi ottlétét, mert a Mahatma egész nap a szobában akar maradni és reggeltől estig imádkozni fog.

Másnap izgalmas jelenet játszódott le az igazgató szobájában. Egy angol miss kézitáskáját lopták el. 2000 font készpénzzel és egy csekk-könyvvel. Megjelent Gandhi titkára is az igazgatónál és elpanaszolta, hogy a Mahatma értékes, pergamentkötéses bibliáját ellopták. A Mahatma azonban azt üzenté, hogy a tettest ne büntessék meg, ha megke-

HA IGAZ AZ,

hogy az elegáns hölgyeknek rendkívül gondoskodni kell minden kérdésében,

NEM KEVÉSBBÉ IGAZ

az is, hogy azok a problémák, amelyeket a parfüm művészete vet fel, épen ennyire fontosak.

A divaté a szó! Az új női vonal, amely a könnyű ragyogó színű szöveteket követeli meg, gyökeresen megváltoztatta a parfüméria művészetét is. Az egykori nehéz, fojtó parfümök helyett a mai nő illatosított kölnivizet használ. Egy bedörzsölés ezzel a vízzel a bőrt frissé, finommá teszi, diszkrét és tartós illatot kölcsönöz, amely kellemesen kihangsúlyozza a kölnivizet használó hölgy egyéniségét

ban azt akarja, hogy a szépség legfinomabb effektusait emelje ki, egyéniségének tónusát domborítsa ki és az eleganciának légies megjelenését, annak „Lady“ című kölnivizet kell választania a kétségkívül legfinomabbat, ami csak forgalomban van.

„Jockey-Club“ a szókék kedvence.

„Lady“! Ez a név a kölnivizes üvegen a legkiválóbb minőség jele.

„Jockey Club“ teljes joggal viseli „a kölnivizek arisztokratája“ nevet. Valóban, illata szubtilis, raffinált, disztingvált. Azok a hölgyek kedvelik, akik inkább disztingváltak, mint pikánsak. A címke, amelyen „Jockey Club“ és „Lady“ áll, az Ön számára is a kedvelt kölnivizet állandó márkája lesz.

JOCKEY CLUB Lady

rülne. Másnap pedig Miss Tefild londoni miss panaszolta zokogva, hogy értékes ékszereit, amelyek vagyont érnek, köztük állítólag egy collier, amelyet még lady Hamilton viselt (ennek az értéke egyedül 8000 font), ismeretlen tettesek ellopták. A szálló detektívei megkezdtek a nyomozást és megállapították, hogy a 26-os szoba ruháját, ahol a

miss az ékszereket tartotta, a szomszéd szobából megfúrták. A szomszéd szoba a 25-ös számú lakosztály volt. A detektívek behatoltak a szobába, mely üres volt. Csak az asztalon volt egy papírszelet a következő felirattal: „Üdvözlét Gandhitól.“ A francia rendőrség most országosra nyomonza a szeniális szállodai tolvajokat.

Gyermekeink ruháját olcsón, szépen festi, tisztítja

CZINK CLUJ

Holtpontra jutottak a saarvidéki bányák megváltására vonatkozó tárgyalások

Az Aloisi-bizottság még most sem készült el a népszövetségi tanács elé terjesztendő problémák tisztázásával

Róma, november 21. Az Aloisi-bizottság még nem készült el a népszövetségi tanács elé terjesztendő problémák tisztázásával és nem készítette el jelentését. Római beavatott helyen úgy tudják, hogy a hét folyamán a genfi tanácsi ülésnek meg nem tartható s annak megkezdése a jövő hét elejére marad. Genfben, a nemzetközi politikában szerepet játszó körökben úgy tudják, hogy Rómában, az Aloisi-bizottság előtt a saarvidéki bányák megváltási díjának problémája körül a tár-

gyalások holtpontra jutottak. A francia és a német álláspontokat nem sikerült egymáshoz közelebb hozni.

Saarbrückeni jelentés szerint a kormányzó bizottság rendeletet adott ki, mely megtiltja a tisztviselőknél, hogy tagjai legyenek olyan politikai csoportnak, amely résztvesz a népszavazáson. Nem szabad összejöveteleket sem szervezniük és iriok kapcsolatban a népszavazással.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

NOVEMBER 22.
rabja nyomán látott ragyogó revüjelenetek-
Cortez.
ának igazgatója a bolau temesvári li-
lég szép szubven-
szervezésére, amely
breathen és Temes
ra. Bál a Savoy-
któria, Csárdáski-
Abrahám, Kálmán
már is hirdeti,
ró Tauber, Vera
szkák" fognak ven-
nak.
szép jemeni tán-
meg, a Roxy elég
nében művészes-
ig megtöltő nagy-
hálásan ünnepel-
et. Ezelőtt két év-
szerepeltették, az
amelyet azonban
még mindig nem
táncaival szomorú-
és arab dalival
közönségnek. Sa-
érzékelteti, szerés
meggyőzőbb ha-
regjában messi vi-
énekaiban a kelet
ly az ő egyéni bá-
párosulva páratlan
jtani. (h. e.)
IRÁLYNŐ
árt-
Göring
lista pártszerve-
úsága már köz-
elset egy Berlin
bolgár-
övelett
l,
engedély nélkül
atató le érdemében,
a pert dr. Drágan
Koloszvár város
akinek a fennálló
ellügyminiszteri en-
nénie ahhoz, hogy
ntést megtehesse.
u ügyész is hozzá-
nyelven akart né-
afust idézni, ezt
k nem engedélyez-
t arra, hogy a bel-
lyt még az előze-
l a felperesnek be-
en dr. Nistor kép-
y az engedélyt jo-
eadni.
nácskozásra vonult
met után kihirdette
nt dr. Drágan pol-
vád alól, mivel dr.
y nélkül tette folya-
y a táblához fel-

SPORT

A nagybányai Phönix bámulatos előretörése

Cluj-Kolozsvár, november 21. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság B) csoportjainak felállítására, ha anyagilag nem is hozott sokat a résztvevő egyesületeknek, annál többet hozott azonban erkölcsileg a román futball-sport magasabb szempontjából.

A B) liga öt csoportjában eddig három együttes bizonyította be, hogy eredményeik alapján nagyobb szerepre hivatottak Románia labdarugósportjában. A petrosényi Jial, amely a B) liga legerősebb csoportjának élén áll 7 mérkőzésből öt győzelemmel és két eldöntővel, az ötödik csoportbeli Dacia Unirea, mely hét mérkőzésből 14 pontot szerzett és végül az Északi Ligában játszó nagybányai Phönix, amely 14 pontja mellé 37:7-tel a B) liga legjobb gólarányát szerezte meg.

A bennünket közelről érdeklő Phönix áll ma a E) liga érdeklődésének középpontjában, amelyre általános megités szerint nagy jövő vár és a jelek szerint a bajnokságra esélye van.

A nagybányai csapatot már láttuk Kolozsváron: eredményes, stílusos futballt játszik az együttes. Az alig két év óta létező csapatot Bíró Gyuszi, a régi nagy MTK válogatott halja az edzője, aki remek együttest kovácsolt az ország minden részéből össze-seregelt gárdából. Egyénileg több klasszis-játékos rugja a labdát a Phönixben: Holzmann, Ardos, Braszier, Freiberg, Jovicin mind olyan tudású játékosok, akik bármely romániai csapatban megállnák helyüket. A csapat egyébként extra-stilust játszik: rendszeres tempóban játssza a meccset a második félföld közepéig, amikor egy adott jelle az egész csapat hatalmas offenzívába megy át és az ellenfelet meglepve ontja a gólokat. Az együttes gólaránya bizonyítja, mennyire reális taktika ez, amelyet a kitűnő edző nevelt bele az egyébként rendkívül fegyverezett gárdába. A fegyveremre nagy súlyt helyez a Phönix vezetősége. A legszigorubb büntetés vár arra, aki mérkőzés közben hangos, társaival veszekszik, szabálytalanul játszik vagy éppen a bírónál reklamál. A nagybányai Phönix, minthogy őszi bajnoki meccseit mind lejátszotta, külföldi túrára megy. Egyelőre nyolc franciaországi meccs már biztos, ehhez azonban még számos mérkőzés jön.

A Haggibbor ökölvívőszakosztálya megkezdte működését. A tréningek csütörtök este fél 8-tól és vasárnap délelőtt fél 11-től vannak a Haggibbor Calea Marechal Foch 10 szám alatti klubhelyiségében. A szakosztályba beiratkozni minden tréningórán lehet. Hav' részvételi díj 30 lej. Az ökölvívőszakosztály edzője Gyémánt.

Párizs. Északfranciaország labdarugó válogatottja 1:0 arányban győzött Stockholm városát ellen.

Ismét botrány volt Aradon. A Gloria közönsége nem tudta nyugodtan elviselni a Juventusól elszenvedett vereséget és dühét Fraumon, a Juventus aradi származású, új csapatában először játszó középcsatárán töltötte ki, akit oly súlyosan megverték, hogy súlyos állapotban szanatóriumba kellett szállítani.

Az Arsenal Párizsban 3:2 (2:1) arányban győzött a Racing Club ellen. Az angol csapat franciaországi kirándulása azt bizonyítja, hogy mégsem tiltja le az angol szövetség csapatainak kontinentális játékeit.

A Bologna, a Középeurópa Kupa ez évi győztese nem igen fog résztvenni a jövő évi kupaküzdelemben, ugyanis igen gyengén áll a bajnokságban. Vasárnap negyedik egymásutáni vereségét szenvedte el, ezúttal a Triestinától 3:1 arányban.

Az Északi Liga legutóbbi ülésén megbízta a nagyváradi disztriktet a Seliceanu-fele vesztegetési ügy további vizsgálatával.

— Bécs város jövő évi költségvetése. Bécsből jelentik: Schnitz főpolgármester előterjesztette a jövő évi költségvetést. A bevételeket 273, a kiadásokat 287 millió sillingben irányozták elő.

— Az Arvagondozó első mesedélutánja. Vasárnap délután 3 órakor tartja meg a kolozsvári zsidó Arvagondozó első mesedélutánját a katolikus gimnázium dísztermében. A mesedélután iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg. A gyermekszereplők névsorát lapunk holnapi számában közöljük.

KÖZGAZDASÁG

Megnyitották a budapesti nemzetközi buzakonferenciát

A buzaárak stabilizálása a konferencia legfontosabb kérdése

Budapest, november 21. Tegnap délelőtt tizenegy órakor Kállay magyar földművelésügyi miniszter megnyitotta a nemzetközi buzakonferenciát a nemzetközi buzakonferenciát. A miniszter üdvözölte a tizenkét jelenlévő állam képviselőit, rámutatott a budapesti értekezlet gazdasági és kereskedelmi fontosságára, a londoni buzavilág-kongresszus igen lényeges határozatai végrehajtásának megvitatására tekintetben és végül kitért a nemzetközi gazdasági válság jelenlegi helyzetének ismertetésére is, kijelentve, hogy a világgazdasági recesszió egyik főokozója, hogy a buzával kapcsolatos problémák még mindig nem nyertek megoldást.

A buzaárak az utóbbi idők túltermelése folytán — mondotta beszédében Kállay miniszter — minimálisra zuhantak. A tavalyi első londoni világgazdasági kongresszus igen lényeges határozatai végrehajtásának megvitatására tekintetben és végül kitért a nemzetközi gazdasági válság jelenlegi helyzetének ismertetésére is, kijelentve, hogy a világgazdasági recesszió egyik főokozója, hogy a buzával kapcsolatos problémák még mindig nem nyertek megoldást.

Az első buzakongresszus azonban nem volt eléggé eredményes, úgy hogy az idén augusztusban megtartott újabb világgazdasági kongresszusnak kellett a buzakérdés megoldá-

sára irányuló lépéseket megtennie. Az augusztusi konferencia alkalmával főleg Argentína és az Egyesült Államok részéről nehézségek merültek fel, miután Argentína kivételt követelt a felemelését kérte, amibe viszont az Egyesült Államok kongresszusi delegációja nem egyezett bele. A kongresszus tárgyalásai alatt azonban nyilvánosságra hozták a katasztrofálisan rossz amerikai gabonatermesztésről szóló jelentéseket, ami a buzaárak hirtelen felszökését vonta maga után, úgy, hogy a világgazdasági recesszió ezután már minden nagyobb nehézség nélkül megoldható a különböző államok exportkvótájának kérdésénél.

Kállay miniszter megnyitóbeszédére, többen válaszoltak a konferencia résztvevői közül, annak a reményüknek adva kifejeztek, hogy a budapesti buzaértekezlet megoldást fog találni a buzaárak stabilizálására, valamint a buzaárak stabilitásának kérdésére.

A konferenciát ma folytatják.

Franciaországgal és Csehszlovákiával folytat kereskedelmi tárgyalásokat Németország. Berlinből jelentik: A német fővárosban megkezdődtek a csehszlovák-német gazdasági tárgyalások. — A Journal de Geneve jelentése szerint Párizsban francia-német gazdasági tárgyalások indultak meg.

AZ ORSZÁGFEJLESZTÉSI KÖLCSÖN

álral

Románia hadserege biztosítja a határokat és a békét.

A közgazdaság új produktív utat nyit.

A közmunkák megszaporodnak és alaposan elvégeztetnek.

A kistőkések családi pénze biztos és hasznos elhelyezést talál.

A román munka és gazdaság hasznosító lesz.

AZ ORSZÁGFEJLESZTÉSI KÖLCSÖN

biztos jövedelmet, kiváló törlesztést, minden évben tíz milliós jutalmakat biztosít, negyven éven keresztül.

AZ ORSZÁGFEJLESZTÉSI KÖLCSÖN

jegyzései folytatódnak.

Egy kötvény kibocsátási ára 380 lej, mely összegben fizetendő, vagy pedig összegben 680 és 200 lej értékpapírban.

A lejegyzett kötvényeket 1200 leiben váltja vissza a kincstár, vagy pedig 100 ezer lejes, 200 ezer lejes, 250 ezer lejes, egymillió lejes, vagy hárommillió lejes prémiumokkal.

Jegyzések és kifizetések eszközölhetők:

A pénzügyigazgatóságoknál, városi, városközi, vagy községi adóhivataloknál.

Az állami monopólium intézményeknél, alárendelt hatóságai útján.

A Banca Nationala fiókjánál.

a Postatakarékpénztárnál, a postahivataloknál, a Központi Szövetkezeti Banknál, a Nemzeti Szövetkezeti hivatálnál, a szövetkezeti pénztáraknál.

Kolozsváron:

Banca Centrala pentru Industrii si Comert.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár.

Erdélyi Jelzálogbank.

Mezőgazdasági Bank.

Banca Economul.

Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank.

Casa de Economie din Sibiu sucursala Cluj.

Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj

A belföldi piac hírei

Fürst Jakab és Fiai budapesti cég csődöt kért Heim I. aradi női felhívemű cég ellen. — A nagybányai Phönix vegyigyár kivonta érdekeltségét a marosvásárhelyi Bürger-féle vegyészeti laboratóriumból. Helyét egy másik érdekeltség fogja elfoglalni. — A kalotaszegkörnyéki faexport az eddigi 150 vagonszállagról negyven vagonra esett. A pangás oka vagonhiány. — A brassói kisiparos kongresszus elhatározta, hogy a koulárok elleni küzdelemben kikéri a rendőrség védelmét, oly módon, hogy az Iparhatóságnak joga legyen minden feljelentésre rendőri asszisztenciával kiszállani. — A Védjegytulajdonosok Szövetsége kóriratot intézett az Iparkamarkokhoz, melyben segítségét kérte a védjegy-törvény kiegészítése érdekében. Az akció felöleli a tisztességtelen verseny büntetőjogi reformját is.

Export-import

Az új behozatali, illetve kiviteli rendszer életbe lépésétől óta, az érdekeltektől gazdasági körök megbolygatva, sőt intervenciókon keresztül élénk tevékenységet fejtenek ki a kormány álláspontjának megváltoztatására érdekében. Az exportőrök nem győzik hangsúlyozni, hogy az új rendszer megbízhatatlan és kivételmentes. Érdekeltek, de a szakmában tekintélyes szakember adta munkatársunknak az új rendszerről a következő kritikát: Ha a jelenlegi rendszer életben marad, a kárterítések egész sorára számíthatnak az exportőrök. Egyik példa: az élőállatexport! Az exportőr nem tüntetheti fel a számlában a pontos árat, mert az a külföldi napiárak kialakulásától függ. Ezzel szemben a feladó részéről köteleseztett pénztárcát, nem vállalhat előre meg nem állapított összegért felelősséget. Másik példa: Tökmagot és olajpogácsát hetekkel előre kötnék le az exportőrök. Az új rendelkezés értelmében csak szabad devizák ellenében lehet exportálni. Képzelték, hogy a csehszlovák és ausztriai importőrök mennyi kártérítést per indítanak az elmaradt szállítások miatt. A Gabona Exportőrök Szövetsége értekezletet tartott, melyen megjelent Antonescu vezérfelügyelő. Az értekezlet elkeseredett kritikával illette az új rendszert, mely lehetetlenné teszi, hogy a gabonaexportőrök régi kötelezettségeiknek eleget tegyenek. A Banca Nationala a szabad devizákra vonatkozó rendelkezést még egyelőre nem alkalmazza azokkal az országokkal szemben, melyekkel kliring egyezményünk van.

Ujabb belföldi kölcsönt hozsát ki Olaszország. Rómából jelentik: Mint jelentettük, az olasz kormány két milliárd líra újabb belföldi kölcsön kibocsátására készül. A kölcsönt kilenc éven belül fogják visszaváltani.

Japán dumpingárat importál Bulgária. Szófiából jelentik: Japán-bolgár kamara van alakulóban az olcsó japán importáru behozatalának fokozása érdekében. Főképpen izomlámpákat, porcellánokat, textilákat és játékarut fognak nagy tételekben behozni a bulgáriai piacra.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA MŰSORA: Péntek, november 23: Cigánybáró. (Marinescu Emil vendégszereplésével a butaresti Operától.)

Szombat, november 24: Fát frumos. (Iskolai matiné.)

Vasárnap, november 25: Swanda a dudás. (Matiné.)

ROYAL MOZGO MŰSORA: Ma, csütörtökön közkinvátra: CLEOPATRA Következő film: Paganini. (A varázshegedűs). Lehár Ferenc mester-operettje. Fősz.: Ivan Petrovici, Elisa Ilard (Opera Wien), Theo Linggen, Adele Sandrock

ÉPÍTŐMUNKÁS-MOZGO MŰSORA: Szombaton 5, 7, 9, vasárnap 3, 5, 7 és 9-kor: Az anyasziv. Megható zsidótárgyu társadalmi dráma, mely felülmulja a Gattó szive c. filmet is. Főszerepben: Frederic March, Kay Francis és Stuart Erwin. Műsor előtt Micki Maus és hirdők. Hétfőn 5 és 7 órakor: Ugyanez a műsor.

Előnyomtatás a legújabb minták szerint fehérneművarrárs, kézi és géphímzés, csipkebevarrás, függöny, ágyterítő készítés monirozás legszebben, legolcsóbban FISCH BÖSKE kézimunkaszalonnában Cluj, Str. Baritu 16.

Az

Dr. Desider

Bécs, november 21. A szervezőt nagy napokban, Friedmann, aki mint ismételt tanácsnak, az ausztriai osztrák állam kérdésében.

— Olyan á — melyben részesül a resztény-német az állam több százezre ker tartozik. A többség

Pu

Miért kelle

Bucuresti-Bu Kelet (rd.) Am keltett, hogy P volt magántit ország terület utólag kiderült intervenciójára. Puiu Dumitres amerikai lapo

A po felelő Flandri

A javaslat sze A párizsi tözs

Párizs, nov nisztertanács pénzügyi és fö javaslatára érte a buzaafölöslege árának csökken lőslegek megvá csönt szavaztak malmokra kivét

A közrend bi minisztertanács vaslatot, mely kai pártok vez lembe a rendel koknál a vonat bea a bírói fó nak e politikai helyiségeik bez

Kötele

4 1/2 0-0

Phön

Az osztrák zsidók az új rendi államban

Dr. Desider Friedmann, a bécsi hitközség elnöke az új osztrák államrendről és a zsidók helyzetéről

Bécs, november 21. Az ausztriai zionista szervezet nagyszabású népgyűlést tartott a napokban, melyen felszólalt dr. Berider Friedmann, a bécsi hitközség elnöke is, aki mint ismeretes, tagja az osztrák államtanácsnak. Friedmann elnök kifejtette az ausztriai zsidóság álláspontját az új osztrák államrend és a rendalkotmány kérdésében.

— Olyan államban élünk — mondotta — melyben rendkívül kényes ügy a zsidóság helyzete. Az állam alkotmánya a keresztény-német állameszmére támaszkodik. Az állam többsége, több, mint kilencven százaléka keresztény és a német néphez tartozik.

A többség elvitathatlan joga, hogy

alkotmányát a maga szempontjai szerint fektesse le. De ha az állam keresztény-német és a zsidók nemzeti és felekezeti kisebbséget is alkotnak, ez távoiról sem jelentheti azt, hogy zsidók a legkisebb megrövidítésben is részesüljenek, vagy kevesebb jogú állampolgárok legyenek. Mindig egyenlő jogokat fogunk követelni a magunk számára, mint ahogy hűségesen teljesítjük összes kötelezettségeinket is az állammal szemben. A zsidók egyenlőségének és egyenjogúságának megőrzését többszörös nyilatkozatokban hangsúlyozták a vezető államférfiak és szükség is volt ezekre a nyilatkozatokra, mert tagadhatatlan tények jogosulttá tették panaszainkat.

Puiu Dumitrescu visszatérhet Franciaországba

Miért kellett elhagynia Párizst az uralkodó volt magántitkárának

Bucaresti-Bukarest, november 21. (Az Uj Kelet tud.) Annak idején hatalmas feltűnést keltett, hogy Puiu Dumitrescut, az uralkodó volt magántitkárát kiutasították Franciaország területéről. A rendelkezés — mint utólag kiderült — a párizsi román követség intervenciójára történt és oka az volt, hogy Puiu Dumitrescu különböző külföldi, főleg amerikai lapokban cikkeket helyezett el,

amelyekben előző működésének köréből fedett fel különböző intimításokat.

A Rádor távirati iroda jelentése szerint a francia kormány megmáskította előzetes elhatározását és visszavonta a kiutasítási rendeletét. Dumitrescu, aki száműzése óta Genfben élt, tegnap visszatért a francia fővárosba.

A politikai pártok vezetőit teszi felelőssé minden rendbontásért a Flandin-kormány új törvényjavaslata

A javaslat szerint a bíróságok feloszlatják a renitens politikai csoportokat. A párizsi tőzsdén a kormány lemondásáról szóló hírek terjedtek el. Tardieu röpiratát adott ki az alkotmányreform ügyében

Párizs, november 21. (Rádor.) A minisztertanács tegnapi ülésén úgy döntött a pénzügyi és földművelésügyi miniszterek javaslata értelmében, hogy megvásárolja a buzafölöslegeket és intézkedik a kenyér árának csökkentése érdekében. A buzafölöslegek megvásárlására 1500 milliós kölcsönt szavaztak meg, amelyet az állam a malmokra kivetendő taxákból fedez.

a magánosok fegyverviselését vadászatot kivéve.

A javaslatot a kormány parlament elé fogja terjeszteni. A javaslat megállapítja a politikai pártok vezéreinek felelősségét arra az esetre, ha az államra kár származnak törvényes rendelkezések figyelembe nem vételéből.

Alhírek a kormány lemondásáról

Párizs, november 21. Hírek terjedtek el a tőzsdén és a törvényhozás folyósóin, hogy a kormány kebelében a Levy-pénzügyi botrányval kapcsolatban és az ucai tüntetések szabályozását célzó javaslatok tekintetében nézeteltérések merültek fel. Egyesek már a kormány lemondási szándékáról tudtak. Ezeket a híreket, mint alaptalanokat megcáfolják.

Egyidejűleg jól értesült körök is cáfolják a tegnapi elterjedt híreket bizonyos félreértésekről, amelyek a reggeli minisztertanácson keletkeztek volna a kormány néhány tagja között. Több lap szerint a tőzsdéhez kinevezett kormánybiztost elmozdították, mert nem tudatta felettesével a fenti tendenciózus híreszteléseket.

Párizs, november 21. Tardieu röpiratát adott ki, amelyben hangoztatja az alkotmányreform felszínén tartásának szükségességét és követeli, hogy ez ügyben sürgősen hívják össze Versaillesba a nemzetgyűlést.

Munkanélküliek ostroma a st. quentini városháza ellen

Párizs, november 21. St. Quentinben munkanélküliek tömege támadást intézett a városháza ellen, amelynek tanácstermében éppen vezetőségi ülés folyt. A tömeg elárastotta a helyiségeket s foglyul ejtette a vezetőket s más községtanácsosokat. Azt akarták elérni, hogy a csökken-

Olcso pénzért sok fényt!

áramfogyasztásának közel

20%-at

takarítja meg.

A TUNGSRAM D duplaspirállámpa dekalumensorozatban az izzólámpagyártás legújabb vívmánya

TUNGSRAM D
DUPLASPIRÁL-LÁMPA
DEKALUMENSOROZATBAN

KEVESEBB ÁRAMFOGYASZTÁS
MELLETT TOBB FÉNYT AD

tett munkanélküli segélyt ismét emeljük fel.

Ujabb jelentés szerint a st. quentini városházát megszálló munkanélküliek feloldották a megszállást, mert a polgármester ígéretet tett nekik, hogy a leszállított segélyeket változatlanul a régi összegekben utalványoztatja.

Az állami üzemekből kiszorítják az idegen munkásokat

Varsó, november 21. Több lap összehasonlítást közöl a külföldi munkások fran-

ciaországi két év előtti és jelenlegi létszámáról. 1932-ben másfél millió volt a külföldi munkások száma, míg most alig haladja meg a nyolcszázszázat. Párizsi jelentés szerint tervbe vették, hogy közmunkákat a jövőben csak azzal a feltétellel adnak vállalatba, ha a vállalkozók kötelező nyilatkozatot adnak abban az irányban, hogy kizárólag francia alattvaló munkásokat alkalmazzanak. Az állami szállítók üzeméből is ki fogják szorítani a külföldieket.

Tudományos előadás helyett hitlerista propaganda beszédet tartott dr. Frank náci-miniszter a bulgár Akadémián

A birodalmi igazságügyminiszter levitézlett Szófiában

Szófia, nov. 21. Dr. Frank német birodalmi igazságügyminiszter szófia látogatása csakisnem világraszóló botrányba fulladt és a szófiai progresszív közvéleményben kellemtelen feltűnést keltett. Az igazságügyminiszter megérkezése után előbb Gheorghieff miniszterelnököt látogatta meg, aki egyben az igazságügyminiszteri teendőket is ellátja. Délután Boris király fogadta kihallgatáson a náci minisztert.

Hétfőn este dr. Franknak a bulgár akadémia nagytermében kellett volna előadást tartania „Ujítások az új Németország jogrendszerében” címmel. Az előadásra nagyszámu és természetesen nagyon előkelő közönség jelent meg. Boris királlyal az élen. Ott volt még Kirill herceg, Gheorghieff miniszterelnök, miniszterek, magasrangú bírák és az intellektuális élet kimagasló egyéniségei.

Az előtelt közönség mély mehökkenésére azonban Frank miniszter nem a német jogrendszerről tartott előadást, hanem egészen nyíltan és az utolsó demagógia eszközeivel fűszerezett hitlerista propagandabeszédet mondott. A „tudományos” előadás kapcsán Frank formális vádbeszédet tartott a zsidók, marxisták és liberálisok ellen, majd Hitlerrel kezdett beszélni, kinyilatkoztatva, hogy a Führer az isten küldöttje, aki azért lépett fel, hogy a nemzeti szocializmus élén

megváltsa a világot. A másfélórás dikció inkább illet volna egy népgyűléshez és szószókiul a sörshordó sokkal megfelelőbb lett volna számára, mint a bulgár akadémia nemes eleganciájú nagytermének pódiuma. A jelen volt közönség szinte indignálódással távozott az előadásról és Boris király nem titkolta méltatlankodását. Bulgár tudományos körökben érthető meglepetéssel fogadták Frank miniszter ur különös előadását.

Schuschnigg és Berger Waldenegg elutaztak Rómából

Róma, november 21. Schuschnigg és Berger Waldenegg osztrák kormányférfiak tegnap este elutaztak az olasz fővárosból. A pályaudvaron Mussolini és Suvich jelentek meg búcsúztatásukra.

Schuschnigg a tegnapi pápai kihallgatáson a Pius-rend, Berger Waldenegg külügyminiszter pedig a Szent Gergely-rend nagykeresztjét kapták. Egyidejűleg cáfolják azt a hírt, hogy Schuschnigg kancellár a pápai audiencián a konkordátum módosításáról tárgyalt volna.

rei

best' cég csődöt nemű cég ellen. gyigár kivonta hely. Bürger-féle helyét egy má. — A kalota. idigi 150 vagon. — A pangás. — Kisiparos kong. koutárok elleni. — védelmét. — ságnak joga le. — assziszten. — gyűlajdonosok. — az Iparkma. — te a védjegy. — Az akció fel. — büntetőjogi re-

kivitelei rendszer. — ekelt gazdasági. — Intervenciókon. — et fejtenek ki a. — megváltoztatása. — nem győzik. — rendszer megbiz. — érdekelte, de a. — akember adta. — rendszerrel a k. — enlegi rendszer. — sek egész sorára. — k. Egyik példa: — tör nem tüntet. — ntos érat, mert. — akulásától függ. — észéről kötelessé. — ghat előre meg. — felelősséget. Má. — ipogását hetek. — ortórk. Az új. — k szabad deviz. — álni Képzeltet. — sztriai import. — ert indítanak az. — A Cabona Ex. — zetetlet tartott. — cu vezérfelügye. — ett kritikával il. — lehetlenné te. — rök régi kötele. — nek. A Banca. — ákra vonatkozó. — nem alkalmaz. — szemben, me. — tünk van.

esát ki Olaszor. — t jelentettük, az. — lra újabb bel. — részüll. A kö. — k visszaváltani. — ortál Bulgária. — gár kemara van. — importáru beho. — n. Főképpen iz. — textiliákat és. — ekben behozni a

FILM ZET

MUSORA: — nybáró. (Mari. — léseivel a buva-

frumos. (Iskolai

Swanda a dudás.

MUSORA: — a: CLEOPATRA. — (A varázshege. — mester-operettje. — Elisa Iliard (Ope. — Adele Sandrock.

MUSORA: — 3, 5, 7 és 9-kor: — zsidótárgyu tár. — ülümülja a Gettó. — erpeben: Frederic — és Stuart Erwin. — s és hirdók. — anez a műsor.

minták szerint. — és géphimnás. — ágyterítő össze. — bben, legócsob. — munkaszalónj.

Kötelessége

és egyben érdeke is minden-
kinek a

4 1/2 0-05

országfejlesztési kölcsön s-
keréhez hozzájárulni.
Jegyzéseket elfogadják a

Phönix

életbiztosító társaság összes
fiókjai.

A százöt éves Fischer Józsefnél

Első hó hullásakor, tegnap délután végre meglátogathattam Fischer József bátyánkat, a város Metuzsalemét lupsai házában. Kicsi ház, világos folyosóval, széles, nagy konyhával, ahol fiatal parasztleány forgolódik; beljebb nagy szoba, egyszerű, a polgári nyugalom hangulatával. A két ablak között, a diványon ül az öreg ur, széles karimájú kalap a fején, az asztalon könyvek között hosszúszerű pipája. Jöttünkre becsapja a „chok”-kötetet, amiből a heti biblia-szakaszt olvasságta, minden napra néhány oldalt, ami kötelező minden jó zsidó számára az emlékezet felfrissítése és az erkölcsök csiszolása okából.

Már nehezen hall az öreg ur, bár egyébként az egészséges ember benyomását kelti. Szakálla fehéren borítja arcát, amely megtartotta barnaságát, nem petyhüdt. Világos szeméből a megbékéltek nyugalma és derüje. Feláll. Középtermetű, kissé hajlott alakja van, kézfogása meleg és bizalmat keltő.

Jöttünk reb Jozsef — mondja kisérőm, — hogy beszéljünk magával az újság számára.

A látogatás indoklása komplikált volt előtte. Felesége, aki egy nagyon szimpatikus, kistermetű asszonyka, megmagyarázza vizitelésünket; reb Jozsef szeméből barátság csillan. Ezt szereti.

— Annyi mondanivalóm lenne, hogy meg is unják az urak. Tessék kérdezni!

Nem állítottuk föl a kérdések rendszerét, maguktól jöttek a legtermészetesebb sorrendben.

— Hányan voltak testvérek?
— Tizen. Közülük még hárman vagyunk életben: Sámuel nyolcvanöt, Dávid nyolcvanhét éves. Az egyik Mezőörményesen él, a másik Bánffyuhunyadon.
— Az édesapja hány esztendődt élt?
— Nyolcvankettőt.
— Reb Jozsef, magának valami különös érdemei lehettek az Ur előtt, hogy élete fonalát így megnyújtotta.
Kicsit elgondolkozik.

— Kegyes volt hozzád igaz. De már elég volt belőle. Nem zúgolodom éppen, de ha az ember komoly munkát nem végezhet, minek éljen? ...
— Mindennek meg van a maga ideje. Az ön munkaideje lejárt, eljöttek hát a pihenés évei. Ahogy Kohelet könyvében írva vagyon.

A prédikátor könyvének említése megint a földi hiúságok borús hangulatát keltette az öreg emberben. „Mit láttam még a nap alatt? Ahol a törvény helye, ott gonoszság, ahol az igazság hajléka, ott a méltatlanság.”

Hosszu életének tizenkét esztendejét ugyanis börtönben töltötte Fischer József, teljesen ártatlanul, életfogytiglani szabadságvesztésre ítélten. Fel emberöltő kellett hozzá, hogy ártatlansága napvilágra kerüljön.

— Szívesen beszélek róla — mondja — csak nem tudom, lesz-e türelmük végighallgatni.

Megnyugtatók. Bizonyára, mondom, már ugys csak a főbb momentumok vannak az emlékében, ezeket mondja el minden terjedősség nélkül.

Világosan, csak a jellemző dolgokra súlyt helyezve beszélt el élete tragédiáját, amit igazán csak nagy zsidó erényekkel: szívóssággal, hittel és a családhoz és a becsülethez való ragaszkodással lehetett átélni.

1872-ben történt. Egy őszi napon a falujából átment kocsisával együtt Panikra, hogy szénát vegyen. Sógornőjénél szállott meg, aki elvált asszony volt, több szobás lakásban lakott és egyik hátsó szobáját engedte át neki és kocsisának. Éjjel nagy zajra ébredtek. A falu népe betódult a házba, ahol meggyilkolva találták a sógornő barátját, egy román embert. A gyanu Fischer József és kocsisára terelődött, ők jöttek aznap a faluba, nyilván azzal a szándékkal, hogy a nő kedvesét eltegyék láb alól. Hiábavaló volt minden

bizonyítgatás, hiábavaló minden lelki motívum, amely a két ember ártatlansága mellett szólt. A törvény szava és a joggyakorlat az elítélés mellett szólt. Fischer Józsefet életfogytiglani fegyházra ítélték, a kocsis néhány esztendőre. A szerencsétlen parasztember pár évvel később a börtönben elpusztult. Fischer József tizenkét évig Szamosujvárt, majd később öt évig Kishartán ette a rabság kenyerét.

A rabkosztról érdekes dolgokat mond el Fischer József:

— Azt hiszem, hogy a sovány kosznak köszönhetem hosszú életemet. Amikor börtönbe kerültem, kívülről nem hozhattak be semmi élelmet, kénytelen lettem volna tehát tréfilit kosztot enni. Ezt azonban semmiképpen sem akartam és így egy teljes évig kenyéren és vizen éltem, kivéve a hétnek egy napját, amikor félliter tejet kaptam. Nagyon legyöngültem, a börtön kórházába kerültem, ahol meglátogatott reb Mendele Paneth, a dési rabbi.

„Az én felelősségemre — mondotta a rabbi — nyugodtan eheti a kórházkosztot. Embereket megmentéséről van szó és magát meg kell menteni az életnek, mert ártatlansága kétségtelenül ki fog derülni. Nyugodtan eheti a húst is, csak ne szopogassa a csontokat.”

Ezt megtarthattam, mivelhogy csontos húst nem igen szerviroztak. De így is nagyon ügyeltem arra, nehogy megegyem a disznózsírral főtt ételeket. A lehető legsoványabb kosztot éltem. Peszachkor nem vettem igénybe a „kóserkosztot”, mert az volt a meggyőződésem, hogy nem volt megbízható. Hét napon át minden nap egy korong pászka volt az ételmem.

— Valamelyik nap az igazságügyminisztérium egyik magasállású tisztviselője jött hozzám, vállamra ütött és szószerint mondta: „Bész din sel maala enenu kö bész din sel mata. Az égi törvény nem olyan, mint a földi törvény. Az Isten odafont már régen megbocsátott önnek, bizonyára csak próbára akarta tenni. Hosszu, tizenkét esztendő próbába volt, de ön igaz ember és bizonyára már itt a földön elveszi méltó jutalmát.” Nem tudtam mire értem a nagy ur szavait, amikor aztán ő maga megmagyarázta, hogy szabad vagyok. Még a mai nap folyamán elhagyhatom a börtönt, mert ártatlannak találtak. Tudták, kicsoda a gyilkos, de nem teljes bizonyossággal, úgy hogy nem lehetett elítélni. Sógorom volt, aki meg akarta ölni bűnbán talált nővérét. A revolverlövés nem az asszonyt, hanem udvarlóját találta halálosan. Az asszony is megsebesült, de gyorsan felgyógyult. A sötétben az asszony nem látta, ki a tettes és nem vallhatott. Számos később felmerült körülmény azonban bizonyította, hogy én feltétlenül ártatlan vagyok. Jómódu sógoromnak később falat kenyérről is kolduinia kellett. Hozzám is jött, ha feleségem nem volt otthon és tölem mindig kaptam is utralvót. A feleségem azonban, aki a huga volt, látni nem akarta. Én megbocsátottam....

Fischer József 1848-ban, a nagy forradalmak idején 18 éves volt. Kérdezt tőle, vissza tud-e emlékezni az izgalmas történelmi időkre?
— Hogy visszaemlékszem-e? Mintha tegnap történt volna! Az apám nagy „balboosz” volt Geromonostoron, háza földje, pajtája. A községben Rákóczi-csapatok: es reguláris honvédek voltak elszállásolva. Hozzánk Vasvári Pál generális uramat kvártélyozták be, szép derék ember volt, mintha előttem állana. A felesége is helyes bécsi asszony, uniformisban, állandóan mellette. Csak akkor maradt vissza nálunk, amikor hire jött, hogy Abrudbányánál a falusi nép fellázadt. Akkor a generális maga sietett katonái élén a hegyek felé, de itt már szembe jöttek velük a felkelők. Elfőták a magyar tábornokot és ott a helyszínen fel is koncolták szegényt.
— A zsidó felkelőkről mit tud?
— Mind a két oldalon harcoltak zsidók. Románoknál éppugy, mint a magyaroknál. Világosan emlékszem, hogy egy pénteki na-

pon a Rákóczi szabadcsapatok egy osztaga összekötözött zsidó embert hozott, hogy agyonlőjék. Szombaton reggel egy őrmester azonban felkeltette a generális, akitől kegyelmet kért a zsidó Neumann Jakab számára.
— Mi a bűne? — kérdezte a tábornok.
— Az, hogy hangosan tiltakozott az ellen, amiért az urak mind hátul kényelmeskednek, a parasztot, az iparost és a zsidót pedig küldik előre.
— Szóval — mondotta a generális — eljárt a szája.
— Igenis, generális uram — mondotta az őrmester, aki maga is paraszti ember volt. — De ezért még sem jár halál neki éppen tőlünk. Hiszen velünk együtt küzdött és továbbra is küzdeni akar.

A tábornok megkegyelmezett Neumann Jakabnak, de nem úgy a fölöttesei. Kötéllel alól felszabadították ugyan, de fegyver nélkül beállították az első sorokba. Így indították tüzbe. Am csoda történt, mert amikor az ellenség támadott, hirtelen támadt és a mi Neumannunknak sikerült elszedni a fegyvert éppen azoktól, akik halálát akarták. Saját fegyverükkel sebesítette meg őket és otthagya az árok szélén.

Fischer Józsefnek két fia és egy leánya született első feleségétől. Egyik fia Fischer Móric itt Kolozsváron él, leánya Hirsch Elekne Palesztinában tizenegy év óta.
— Még azt tessék megírni — szól bucsuzásuk, — hogy a börtönben négyféle mesterséget tanultam: az asztalosagot, a mázólast, a kocsifényezést és a kárpitos mesterseget. Nézzé ezt a diványt, amin ülök, magam készítettem hat évvel azelőtt.
Egy pohár szilvapálinkát tesz előm, amit ő maga főzött kisüstön, kocintani kellett vele. — Lechajim! Százhusz évig éljen erőben, egészségben!
— Legyen szíves, jó uram, kívánjon ilyesmit fiatalabbnak!
Fischer bácsi nem talál nagy örömet a hosszú életben. (sz. l.)

A csernovíci zsidó városi színház erdélyi vendégjátéka:

Igazgató: M. REISCH

SIDY THAL

az európai hírlí fiatal szubrett fellépésével

ADOLF TEFNER

a kitűnő buffó-komikus művészi vezetésével

November	este	Tg.	Zsidó Kultur-palota
22 csütörtök	9 órákor	Mures	Harz was bengt operett 3 felvonásban
25 vasárnap	9 órákor	Alba-Julia	Komödiantin operett 2 felvonásban előjátékkal
26 hétfő	9 órákor	"	Harz was bengt operett 3 felvonásban
27 kedd	9 órákor	Petrozsény	Komödiantin operett 2 felvonásban előjátékkal

Rendező: B. Sadigurski

Zenekar: SEGALY TESTVÉREK
Technikai igazgató: Boris Lidin

A zongoránál: L. FACHLER.

Karmester: B. Segall

Jazz-mester: M. PAUKER.

A társulat közelebről a következő városokat látogatja meg: Lugos, Déva, Temesvár, Arad, Nagyvárad.

Irógép és föllő-follak

Javítását szakszerűen végezzük. Sokszorosításokat izléses kivitelben készítünk.

FEHÉR

Írógép és föllőtől vállalat Str. Reg. Maria 2. Telefon: 11-09.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígy levelet csak egy továbbítunk, ha portóhely megjelölve van.

Házasságokat a legelőnyösebb feltételek mellett közvetít a „Globus” házasságközvetítő iroda Alba-Iulia, Str. Avram Iancu 4. Válaszbélyeg mellékelendő.

Keresek használatra vagy megvételre jókarban levő használt varrógépet. Cim a kiadóban.

Szemeszítő gyári lerakat képviselőket keres minden városban. Szemeszítő-rendeléseket felvesz: Pfeffermann Izsák Bistrița.

Kiadó február 1-re, esetleg előbbre is, földszinten 4 uccai, esetleg 6 szobás komplett komfortos, légfűtéses nagy, csukott és fűtött füves verandás urilakás. Megtekinthető délelőtt 11-től 1-ig és délután 5-től 7-ig. Str. Saguna 20. Érdeklődni a háztulajdonosnál: Lédedernél. — Két különbejáratu butorozatlan szoba február 1-re és egy butorozott szoba, kapualatti bejárattal, dec. 1-re kiadó.

Cal. Reg. Ferdinand 82. szám alatt elsőemeleti uccai négyszoba, alkov, konyha, fürdőszobás lakás azonnalra kiadó. Esetleg különbejáratu két szoba konyha nélkül külön. Bér 2600, illetve 1300 lej havi, együtt 44.000 lej járulékkal. Értekezni az udvaron Lébánánál, vagy ügyvédi irodában Str. Vlahuta 3., földszint 4.

Harisnya, kötöttáru, uridivat, rövidáru és szabókellékek legolcsóbb beszerzési forrása „Star” Cal. Victoriei 1.

CSÜTÖRTÖK, 1934. NOVEMBER 22.

Meghalt néhai főbbi özvegye. D. venhatóes koráb Krausz Vilmosné a reconi főbbi özvegy időkben fogalom v zsidóságában Kraus a dehreceni rabi nagy rabbiassalád p a zsidó vendégzer társ ritka példája volt melynek házt dőgseregbe volt be papiházak a lelke főbbiben volt. szásztrégeni főbbi tradíciókban nőtt méltó munkatárs aki a magyarorsz magasztó egyéniség özvegyen maradt éveiben vigaszt tal retetben és köztisz ben körülvette és része Erdélyben é mellett ment végé kísérté uolsó utjá koporsója fölött S dr. Krausz Józse halászfalvai főbbi Danzig Samu má elhunyt veje t beszédekét.

— A tízéves in lentik: Most várja Kuskai kalkuttai akit egész Indiába becúzik. A 10 é egyetemeken me diplomákat és m leszteti egészen éves zseni szegény járt iskolába. Sz és azóta reggel n zig a legnehez bujja. Londonban professzorokkal b kozót a 10 éves in

— Székelyi za fadság, felelemé általános rosszul hén ható termész riviz a gyomor gyorsan kiüríti. élénkíti, a vértet megkönyebbülést specialisták a Fe fiaknál mint nőh eredménnyel alka

— Letette az Brüsszelből jelen nak tagjai ma le vetők hivatalaik

— Meghalt Bu dapestről jelent Budapest főpolg kórházban szive polgármester h megbetegedett. a ba ment át. Él t

Általános butor vezé izl m

Egyszer tehat jól be szülts igazolja latkozhat

Sz és Bulc Brasov B

HIREK

Meghalt néhai Krausz Vilmos debreceni főrabbi özvegye. Debrecenből jelentik: Hetvenhat éves korában váratlanul elhunyt Krausz Vilmosné az egykori nagy hírű debreceni főrabbi özvegye. A forradalom előtti időkben fogalom volt a régi Magyarország zsidóságában Krausz Vilmos főrabbi neve és a debreceni rabbiház is, mely nemcsak a nagy rabbi család patriarchális otthona hanem a zsidó vendégszeretet és a zsidó kollektivitás ritka példája volt. Igazi zsidó papibázis volt melynek háztartása állandó, nagy vendégsereg volt berendezve. Ennek a nemes papiháznak a lelke a szentéletű és jóságos főrabbiné volt. Hillél Pollák, a nagy hírű szászrégeni főrabbi leánya volt. Nemes zsidó tradíciókban nőtt fel és ebben a szellemben méltó munkatársa volt nagynevű férjének, aki a magyarországi zsidóság egyik kiemelkedő egyénisége volt. Tíz évvel ezelőtt ötévesen maradt a főrabbiné. Az özvegyesség éveiben vigaszt talált abban a nagy közszereplésben és köztisztviselésben, mely Debrecenben körülvette és gyermekeiben, kiknek nagy része Erdélyben él. Temetése óriási részvét mellett ment végbe és ezekre menő tömeg kísérete uolajára. A szentéletű asszony koporsója fölött Strasser debreceni főrabbi, dr. Krausz József dicső, Krausz Lipót halászfalvai főrabbi, az elhunyt fia és dr. Danzig Samu máramaroszigeti főrabbi, az elhunyt veje tartottak megindító gyászbeszédet.

A tízéves indiai Einstein. Londonból jelentik: Most várják Londonba Wohija Mihan Kuskali kalkuttai 10 éves csodagyermekét, akit egész Indiában mint a kelet Einsteinját becézik. A 10 éves kisfiú az összes indiai gyerekeknek megszerezte a matematikai diplomáját és most Európában akarja fejleszteni egészen kivételes képességeit. A 10 éves zseni szegény szülők gyermeke, sohasem járt iskolába. Számolni apja tanította meg és azóta reggel négy órától a késő esti óráig a legnehezebb matematikai könyveket bujja. Londonban a legnevesebb matematika-professzorokkal beszél meg előzetes találkozót a 10 éves indiai Einstein.

Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadás, felelemzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keszáriviz a gyomor és a bélrendszer tartalmát gyorsan kiüríti, a bélmirigyek működését elősegíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Gyomor- és bél-speciálisták a Ferenc József vizet, úgy értékelik, mint nőknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák.

Letette az esküt az új belga kormány. Brüsszeli jelentik: Theunis új kormányának tagjai ma letették a hivatali esküt s átvették hivatalaikat.

Meghalt Budapest főpolgármestere. Budapestről jelentik: Borvendég Ferenc dr., Budapest főpolgármestere a Szent István kórházban szíveműködésében meghalt. A főpolgármester hetekkel ezelőtt influenzában megbetegedett, amely azután tüdőgyulladásba ment át. Elt 58 évet.

Általános vélemény, hogy

butoraink vezetnek izlésben, minőségben

Egyszer az életben vásárol butort, tehát jól gondolja meg, hol szerzi be szükségletét. Sok ezer vevőnk igazolja, hogy cégünkbe nem csalhatkoznak.

Székely és Réti Butorgyár Rt.
Brasov Tg.-Mures
Bucuresti

Nyolevanhat éves az első nő orvos. Bernből jelentik: Most zajlott le meleg külsőségek között Matild Theys, a világ első doktornőjének születésnap bankettje, amelyet szűk baráti körben tartottak meg. Matild Theys 20 éves korában a sorbonnei egyetemen kezdett tanulni, mert akkor a németországi egyetemeket zárva tartották a nők előtt. Lisszabonban fejezte be tanulmányait, majd Strassburgban, Japánban és Kinában folytatott orvosi praxist. Néhány évvel ezelőtt Bernbe vonult vissza és a fiatal orvos-tanhallgatók népszerű tanácsadója lett. Ma már legendákba illő elbeszélésekben számol be fiatalágáról és azokról a küzdelmekről, amelyeket folytatnia kellett, hogy egyetemre juthasson. Még nagyobb harcokba került kiverkednie, hogy mint orvos működhesse.

Dumitrescu tábornok megfellebbezte vagyonának zár alá vételét. Bukarestből jelentik: A bukaresti tábla mellett működő vagyonellenőrző bizottság ismeretesen úgy döntött, hogy Dumitrescu tábornok nem tudja igazolni tekintélyes vagyona egy részének, rycol és fémmillió lejnek az eredetét. A törvény értelmében a tényleges szankciók alkalmazására ezek után maga az ítéletábrán van hivatva, míg a vagyonellenőrző bizottság az állam érdekeinek megóvása érdekében zárlatot rendelt el a tábornok egész ingatlan vagyonára. E vagyon fölött sem a tábornok, sem felesége nem rendelkezhetnek tehát mindaddig, amíg a bukaresti tábla, amelyhez az ügy iratai átkerültek, nem hoz érdemben ítéletet Dumitrescu ténykedéséről. A volt csendőrpáncsnok most konstantinációt nyújtott be a mód ellen, ahogyan a zárlatot Dorobantu faluban levő birtoka ellen végrehajtották. Kifogásolja többek között, hogy konstantináci portarelek zárlat alá helyezték 30-40 vagon gabonáját is, ez évi termését, amelyre szüksége van, hogy értékesítése révén folytathassa birtokán a gazdálkodást.

WIMPASSING

Matuskát visszakisérik Ausztriába. Budapestről jelentik: Matuskát az ítélet meghozatala után visszakisérik Ausztriába, ahol újra a steini fegyházba kerül, ausztriai szabadságvesztés büntetésének kitöltésére.

Macdonald felszólalása a trónbeszéd feletti vitában. Londonból jelentik: A trónbeszéd feletti vitában felszólalt Macdonald miniszterelnök is. Válaszolt a vitában elhangzottakra, majd külpolitikai helyzetképpel szolgált. Rámutatott többek között arra, hogy az utóbbi másfél év alatt sajnálatára nem növekedett a népek közötti bizalom. A leszerelés sincs reményteljes állapotban, noha azért nem kell feladni a reményeket. A Londonban folyó flottatanácskozások részleteiről a miniszterelnök egyelőre nem kívánt nyilatkozni.

Palesztinába akar utazni ?

Forduljon azonnal a „Levant” utazási részvénytársasághoz Bukarest, Str. Smârdan 11, vagy az ország különböző városaiban levő képviselőihez, amely önnek egy kényelmes, biztos és rendkívül olcsó utazást biztosít.

LEVANT

UTAZÁSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Bukarest, Str. Smârdan 11. Tel. 329-83.

Képviselői:

Cluj „Hermes”, Calea Regele Ferdinand 13.
Oradea Str. N. Filipescu 13. Sighet Piata
Unirii 25. Petrosani Str. Budai Deleanu 1.
Satu-Mare: Heinrich Katz.

Beállt a tél. Bukarestből jelentik: Az ország számos vidékén és különösen a hegyek között a hőmérőskék nagyon leszállott. Így Brassóban, Szinajában leesett a hó, hasonlóképpen Erdély több városában, így Kolozsváron is.

A kolozsvári Zsidó Nőegylet bálja. Egész Kolozsvár zsidó társadalmában élénk érdeklődéssel tekint a Zsidó Nőegylet elbáljára, amely az idei szezon legszebb eseményének ígérkezik. A bál iroda már megkezdte működését és az eddigi érdeklődés után ítélik, a bál imponánsnak ígérkezik. Öt évi szünet után a Nőegylet vigalmi bizottsága már beindította a szervezés munkáját és a viselkedési szabályokat sok szép és agilis asszony veszi szejjel a városban. A bál jóvendelme sok szegény zsidó család és sok beteg javát szolgálja. Mindenki kötelességének érezteti a bál támogatását. A bált a legszebb és legmodernebb kolozsvári teremben, az új iparkamara dísztermében fogják megtartani.

A munkanélküliekért. A Romániai Grafikai Munkások cluj VI. kerülete e hó 24-én, szombaton este 9 órai kezdettel az új iparkamara palotájának helyiségében munkanélkülieknek felszerelés céljából Katalinbált rendez. A zenét a 83. gyalogezred jazzzenekara fogja szolgáltatni.

Ma este Pop Virgil hegedűhangversenye az Ujságíróklubban. Az Ujságíróklubban ma este rendkívül művészi élményt jelentő esemény lesz. Pop Virgil, ez a tüneményes tehetségű hegedűművész fogja ellenállhatatlanul sugalló játékaival gyönyörködtetni a közönséget. Pop Virgil művészetét a magával ragadó erő és a sodró szenvedély jellemzi. Tóth Aladár, a legkiválóbb zenekritikus írta Pop Virgilről, hogy uralkodásra született: fejedelme a hangszerének. A tavalyi óriási sikerű hangversenye óta a szezonban ez lesz az első bemutatkozása a zseniális hegedűművészenek. Pop Virgil a zeneirodalom legfénylőbb darabjait választotta erre az alkalomra. A hangverseny fél tizenegykor kezdődik.

Az új Keren Hajjeszód kampány Erdélyben

Az akció munkaterve

Cluj-Kolozsvár, november 21. Közölte az Új Kelet, hogy az új Keren Hajjeszód-kampány december 2-án dr. Rachel Klompus (Tel-Aviv) és dr. Immanuel Olsvanger (Jeruzsálem), a Keren Hajjeszód palesztinai főirodája delegátusainak részvételével Kolozsváron veszi kezdetét.

A kolozsvári akció és főiroda delegátusainak előadásai felől külön fogjuk informálni olvasóinkat.

Ez alkalommal közöljük az új kampány első három hónapjának vázlatos munkatervét. 1934 decemberében kerül sor dr. Olsvanger, dr. Klompusé és az elmúlt évi munka során is kitűnően bevált önkéntes párok közreműködésére a kolozsvári, majd a szamosújvári, dési, besztercei és naszói akciókra. A főiroda delegátusai természetesen nem látogatják meg az összes felsorolt helyiséget, hanem megfelelő beosztással veszik ki részüket úgy ők, mint az önkéntes párok a kolozsvári és a vidéki munkából.

A Kolozsváron rendezendő dr. Klompus-dr. Olsvanger előadásokra azonban Kolozsvár környékének zsidósága is külön meghívást kap és meg vagyunk győződve róla, hogy az illusztris vendégek előadásainak meghallgatására a környék zsidósága is tömegesen fogja Kolozsvár városát felkeresni.

December havában indul meg Nagyváradon és Temesváron is az új KH-akció. Egyelőre csak a kisebb KH-jegyzők kerülnek meglátogatásra, mert a decemberi nagyváradon és temesvári akció beindításában csak az önkéntes párok vesznek részt. A hivatalos akció mindkét városban januárban kezdődik, amelynek beindításában dr. Klompusé és dr. Olsvanger is szerepelnek. Csak az ő érkezésük után kerül sor az akció jelentősebb részének lebonyolítására.

A főiroda delegátusai úgy Kolozsváron, mint a többi nagyobb városokban, ahol látogatásukkal kapcsolatban beindítást nyer az új KH-kampány, több különböző előadást tartanak a legkülönbözőbb zsidó társadalmi körök előtt.

A december és januári nagyváradon és temesvári akciókkal egyidejűleg sor kerül a fenti városok környékén fekvő kisebb helyiségek meglátogatására is, mint Székelyhíd, Telegd, Elead, Tenke, Belényes, Margitta, Er-mihályfalva, majd Nagyszentmiklós, stb. A kolozsvári akcióval kapcsolatban sorra kerül Bánfjyhunyad és Torda meglátogatása is.

A vidéki munkában élénk részt fognak venni az önkéntes párok.

Februárban a temesvári akció folytatódik és január és február folyamán kerül sor Petrozsény, Nagyszalonta, esetleg Lugos és több kisebb helység meglátogatására.

A KH központi kuratórium az új KH-kampány folyamán nagy súlyt kíván fektetni a sajtópropagandára, s ezért az erdélyi zsidó sajtóban rendszeres cikkek fognak megjelenni az erdélyi kampány részletei felől, valamint a KH által az új év folyamán teljesítendő palesztinai konstruktív építőmunkáról.

Ezenkívül gondoskodás történt a jeruzsálemi főiroda legújabb igen szép kiállítású brosuráinak és a KH teljesítményeit ismerető röplapjainak megrendelésé felől.

A főiroda brosurái német és magyar nyelven el lesznek juttatva az erdélyi KH-jegyzőkhez.

A KH központi-irodája tervbe vette a KH közeli munkatársai részére szolgáló interu-bulletinek megjelenését is, amely bulletin információkat tartalmazna a központi iroda és az országos kuratórium működése, valamint az új KH-akció részletei felől.

A KH központi irodája tárgyalásokat folytat ezenkívül egy kéthetenként vagy havonta megjelenő képes Palesztina-Bulletin kiadásáról is. A tárgyalások kedvező mederben haladnak és valószínű, hogy a képes bulletin kiadására is sor kerül.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

M. Ch. Tudomásunk van arról. Valószínű, hogy vezérkari rendelkezésről van szó és a megkülönböztetés egyformán szól a magyaroknak és az erdélyi zsidóknak. Teljes mértékben igaza van, amikor ezt az állapotot igazságtalannak minősíti. Az illetékesek részéről már történtek is megfelelő intérvenciók, a kérdéssel azonban érthető okok miatt a lap hasábjain nem foglalkozhatunk.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Benes nyitotta meg a Népszövetség rendkívüli ülését

Jugoszlávia ássa el a csatabárdot — jelentette ki Laval Genfben

Jugoszlávia a Népszövetségből való kilépéssel fenyegetőzik, ha nem honoráinak álláspontját a marseillei merénylet ügyében. Eden főpecsétör is mérsékletet ajánlott Jugoszláviának

London november 21. Diplomáciai körök-ből szerzett értesülések szerint Jugoszlávia Genfben a Népszövetségből való kilépéssel fenyegetőzik arra az esetre, ha az emlékiratában foglaltak ügyében nem fogadják el álláspontját és a leggyorsabban meg nem állapítanak a marseillei bünténnyel kapcsolatos politikai felelősséget.

Ezzel szemben a Figaro szerint Franciaország nem akarja, hogy a saarvidéki népszavazás megtartása előtt Genfben olyan vita induljon meg a politikai menekültek ügyében, amelyet az adott viszonyok között nehéz volna megfelelő korlátok közé szorítani. Ezért van kérés arra, hogy a jugoszláv népszövetségi beadvány feletti vitát a tanács csak januári ülészekén folytatja le.

Párizsban a legtöbb délutáni és estilap fenntartás nélkül helyesli a marseillei bünténnyel kapcsolatban tervezett jugoszláv lépést, csak a Paris Soir igyekszik mérséklőleg hatni. A lap aggodalmát fejezi ki afelett, hogy politikai szándékok lesznek urra a lelkeken s Európa békeje megzavarassék. A bosszúvágy elhatalmasodása ellentétben áll a marseillei mártírok intenciójával, akik életük végéig legfőbb törekvésüknek ismerték a béke megőrzését.

A Daily Express genfi jelentései szerint Laval is amellett tört pálcát, hogy Jugoszlávia tüntesse el a csatabárdot s ne villogtassa azt Magyarországgal szemben. A lap így tudja, hogy a végleges döntést a kisanant külügyminiszterei Laval közreműködésével a szövegezés tekintetében hozzák meg. A Daily Mail arról értesült, hogy Lavalon kívül Eden főpecsétör is mérsékletet ajánlott, mert határozatlan politikai bizonyítékok alapján nehéz határozott vádakkal előállni. A Morningpost szerint Jugoszlávia nem állítja emlékiratában, hogy a magyar kormánynek köze volna a marseillei merénylet, de azt leszögezi, hogy a magyar hatóságok jóindulatú türelmet tanúsítottak a horvát emigrációval szemben.

Laval Litvinovval tárgyalt

Genf, november 21. (Rador). Népszövetségi körökben azt hiszik, hogy Laval visszatér Párizsba, mert a hármass bizottság rem fogja tudni elkészíteni jelentését a jövő hét előtt. A francia külügyminiszter azonban visszatér Genfbe, hogy résztvegyen a Saar-vidékre vonatkozó vitákban.

Ezzel szemben Laval olasz lapok kiküldött munkatársa előtt tett nyilatkozatában lehetségesnek mondotta, hogy Genfben esetleg Rómába utazik, mielőtt még Párizsba visszatérne.

A Havas-ügynökség jelentése szerint Laval kijelentette az olasz újságíróknak, hogy nagyon örül közeli római útjának és rendkívül optimista annak eredményeit illetően. Az a véleményem — mondotta —, hogy a francia-olasz egyezmény a jelen pillanatban tényleges szűkségességet képez.

Egyébként Laval szerdán reggel Tevfik Rüzsi bey török külügyminisztert fogadta, majd Litvinovnál tett látogatást.

Genf, november 21. (Rador). Titulescu a tegnapi nap folyamán Cantillo argentín nagykövettel, Vascanellos portugál fődélégátussal, Waltes angol népszövetségi államtitkárral és más magasrangú tisztviselőkkel tárgyalt, majd 6 órakor a közgyűlés befejezése után összehívta a kisanant a Balkán-szövetség miniszterével a Berg-szállóban. Az értekezlet 2 1/2 órán át tartott. A külügyminiszter ma Laval tiszteletére ad dinert.

Genf, november 21. A Népszövetség közgyűlésén Benes, a jelenlegi elnök mondott kegyeletos beszédet Sándor királyról és Barthouról, akiknek emlékét a közgyűlés kétperces hallgatással is megisztelte. Azután Jettics jugoszláv külügyminiszter válaszolt Penesnek kifejezést adva Jugoszlávia nagy gyászának. Majd a marseillei merényletről beszélt, amelyet idegen földön sugalmaztak s amely büntetést így a Népszövetség, ezt a legfőbb nemzetközi fórumot is sújtja. Laval francia külügyminiszter is köszönetet mondott Benesnek Barthouról mondott szavaiért. Ezután Benes felhívást intézett Bolívia és

Paraguay delegátusaihoz, vizsgálják meg a kellő komolysággal a Népszövetség által ajánlott megoldást a granchacói konfliktus elintézésére.

Végül Castillo Najerat egyhangulag elnöké választották.

Ma a Népszövetség rendkívüli közgyűlése folytatta a Gran-Chaco konfliktus ügyében előterjesztett jelentések vitáját.

A rodejaneirói lapok közlése szerint Paraguay újlag elutasító álláspontot helyezkedik a Gran-Chaco konfliktus népszövetségi elintézésének kísérletével szemben.

Közkirovatra még ma, csütörtökön a ROYAL SLAGER-MOZGÓBAN:

CLEOPATRA

Következő film: **PAGANINI** (Varázshegedűs)
LEHAR FERENC mester-operettje. Fősz: IVAN PETROVICI, ELISA ILIARD
(Opera Wien), THEO LINGEN, ADEL SANDROCK.

Zelea Codreanu bűnvádi eljárást indított a belügyminiszter ellen, mert a Duca-gyilkosság után letartóztatták

Az ügyészség szerint nem lehet bűnvádi eljárásról szó

Brasov-Brassó, november 21. (Az Uj Kelet tud.) A brassói törvényszékhez rendkívül érdekes beadvány érkezett, amelyet Ion Zelea Coareanu nyújtott be, Codreanu bűnvádi eljárás megindítását kéri Inculeț belügyminiszter és Iamandi államtitkár, valamint Ion Strat brassói vármegyei prefektus és Ionescu lapitány, börtönigazgató ellen. Codreanu büntetendő cselekménynek tartja, hogy a miniszterek rendelkezése őt is letartóztatták

Duca meggyilkolásának éjszakáján.

Zelea Codreanu a beadványt közvetlenül a törvényszékhez nyújtotta be. A brassói ügyészség ezzel kapcsolatban közölte a törvényszékkel véleményét, hangsúlyozva, hogy nem lehet szó bűnvádi eljárásról, mert a Duca meggyilkolását követő tömeges letartóztatások elrendelése kormányzati ténykedés volt. A beadvány ezzel a véleményezéssel került a törvényszékhez.

Teljesen fasiszta jelleget öltött Averescu marsall pártja

Fasiszta üdvözléssel köszöntötték vasárnap a marsall párhivei. A temesvári Vincentie Babes-emlékünnepegek

„A liberális párt lábhozott fegyverekkel várja a nemzeti parasztpárt támadásait” — jelentette ki Jasiban Iamandi miniszter

Bucuresti-Bukarest, november 21. (Az Uj Kelet tud.) Platareanu többségi képviselő tegnap felkereste Dinu Bratianut, akinek bemutatta az új liberális csoport, a Tancrend Constantinescu által életre hívott „Prin noi insine” frakció alapszabályait. Dinu Bratianu állítólag kijelentette ezalkalmal, hogy nem helyesli hasonló csoportok alakulását és kéri fogja a meglévők feloszlását is.

A fasiszt Néppárt

A másik két frakció azonban az ugynevezett H-csoport, valamint a szabad vélemények frakciója, egyelőre erőteljes tevő-

kenységet fejtenek ki. A frakció vezetői részt vettek a liberális párt moldovai szervezetének tegnap megtartott jasi kongresszusán, amelyen megjelentek Manolescu Strunga, Negura és Iamandi miniszterek is. A liberális párt igyekezett minél ünnepesebb külsőségeket adni ennek a kongresszusnak s a szónokok beszédei többek között kitértek az általános politikai helyzet ismertetésére is. Így behatóan foglalkoztak az Averescu-féle néppárt új orientálódásával. A marsall pártja egyre hangsúlyozottabban fasiszta jelleget ölt. Egy bukaresti népgyűlés során Averescu mar-

sallt fasiszta üdvözléssel köszöntötték hivi, Petre Papacostea beszéde során pedig a teremben többször hangzott el a felkiáltás: Eljen a Duce! Másrészt foglalkoztak a szónokok a nemzeti parasztpárt új programjával, amely ismeretesen a paraszti állam megteremtését tűzte ki céljává. A kongresszusról egyébként alábbi tudósításunk számol be:

A jasi kongresszus

A jasi liberális kongresszusra ma reggel megérkezett Manolescu Strunga és Negura is. A Marzescu emlékére rendezett istentisztelet után a miniszterek a liberális párt klubhelyiségébe mentek, amelynek erkélyéről végig nézték a kongresszus résztvevőinek elvonulását. Moldova minden részéből összegyűlt parasztkonvolutak a Sidoli-terembe, ahol Iamandi nyitotta meg a kongresszust. Miután köszönetet mondott a delegátusok számszámú megjelenéséért. Iamandi felolvasta Dinu Bratianu, majd Tatarescu levelét, amelyben a miniszterelnök nagy szeretettel fejezi ki a jasi pártszervezet iránt. Iamandi ezek után a szervezet harcairól beszélt, amely minden vonalon győzelmet hozott. Ezután a kormány által elért eredményekről beszélt. A liberálisok kormányzása állandóságát, rendet, egészséges demokráciát jelent, amelynek konszolidálásához a legnemesebb áldozatot maga Duca adta.

A miniszter ezután rámutatott arra, hogy a liberális párt kibékíthetetlen ellensége marad a szélsőséges újításoknak és munkáját a nemzeti államnak szenteli, amely az ország összes osztályának és kategóriájának, valamint a polgárainak harmónikus és szolidáris együttműködésén alapul. A konverziós törvény jó hatásáról beszélt, majd így fejezte be: Tudjuk, hogy ma az általunk kért belső fegyverszünet helyett merész fenyegetések hangzanak el, de bennünket nem zavarnak meg a bejelentett támadások és nem félemlenek meg azoknak a gesztusai akik azt hiszik, hogy elékezett a leszármolás ideje.

A temesvári ünnepség

Temesváron ma délelőtt 10 órakor leplezték le Vicentiu Babes szobrát. Mintegy 2000 paraszt volt jelen az ünnepségen, amelyen a kormányt Lapedatu és Nistor miniszterek, az uralkodót Mocioni képviselték. Megjelentek Maniu Gyula, Chita Pop, Gh. Crisan, Ionel Pop, Zaharia Boila, Victor Deleanu és más nemzeti parasztpárti vezetők is, akiket az élön a Bocu Sever, a rendezőbizottság elnöke fogadott a helyi bizottságok képviselőinek élén. Istentisztelete után, amelyet Comsa püspök vezetett, Lapedatu miniszter szólt fel, aki Babes művéről beszélt, amelyet mint teológus, tanár és jogász kifejtett. Nistor a Román Akadémia nevében szólt fel, majd Bocu Sever átadta a szobrot.

Haión szállítják el Németországba a Jugoszláviába menekült osztrák nácikat

Belgrád, nov. 21. (Rador) A lapok jelentése szerint november 23-án két német hajó érkezik Susakba, hogy elszállítsák az osztrák nemzeti szocialistákat, akik jelenleg a varasdinai és pojedai koncentrációs táborokban vannak őrizet alatt. A lapok szerint egyébként számos nemzeti szocialista menekült Jugoszláviába Ausztrából abban a reményben, hogy Németországba szállítják őket.

Táray Ferencet baleset érte

Budapest, november 21. Táray Ferencet, a Kolozsvárról Budapestre került neves drámai színész, a Tékóloz fiu c. szindarab előadásán tragikus szerencsétlenség érte. Táraynak a színpadon nehéz tárgyat kell felemelnie. A legutóbbi előadásban a súlyos fegyverrelében közben Tárayt súlyos érszakadás érte. Táray nem tudta folytatni szerepét, tegnap pedig szanatóriumba szállították, ahol megállapították, hogy súlyos belső vérzés állott elő és állapotja aggodalomra ad okot. A neves művész balesete Budapest és erdélyi művészkörökben nagy megdöbbenést kelt.

Cenzura!

Taxa po. alá-
plátte in num.
No. 224713-929.

10. Telef.
Havonta
ávre 600,
földre: A
félévre 12,
detések di
KELET" a
dóság egy
Cikkek ut
rás megjel

Galati példák

Galati, Cuza-Vodaségitőnek, a nemzetközi hősnak a Galati mind a szöveggel ragaszkodó hiszen Cuza Vodaségitő a vele egykor sokkal, kétszertelelmom erjedése folybe.

Es ezért, mind őrizte a francia Egyenlőség-ucca. A szabadságnál volt tanácsos ucc Mos azonban u vannak Galati vá adással szolgálta tanácsoknak.

A példaadás ok elhatározta, hogy Testvériség-ucca.

A város közzétárazta. Akadtaknak tartották ez kell Galatiában, az rosában, megvált lomra emlékeztet

A városi tanács nek. Azt válaszonem kötelezi a r 1789-es francia f nevekben megörö kötelezi.

Es így nyugod vezze el a galaci ség uccát cát pedig

Erre ugyan szí törvény, de ez le

Melynek érdek tás olyan követen Galac élen m azaz átmeneti, id nű, hogy a neve adni fog, ugyan Mint a szellem r tást inspirálja.

Mert ezek az város által felajá pihenni, amikor a dig hinni fog a f ban.

Fajelmélet

Az amerikai fa kivizsgálására al totta, hogy az a ket a német korri mosáival karöltve

A plutokrata d nyuló amerikai t alapon szervezköd

Minden bizonyn akarta biztosítani összehívott, a tölt

Ez a faji alapo egyetlen országáb lehetetlenségek h Amerikában.

Egész Amerika nek. Az Északr mióta megalkult lye volt a legkül tálnak, ahol az ő hát nem is fehért

Ma már az első a yenkik számba nak a többi am Amerika lakosság vándorlók utódai japánok, franciák, németek és néger

Ezt a tényt fig a faji szupremáci nyelhetik. Számba amerikai lakosság azok, amelyek a naguknak követe

Nem esoda teh reszt allotomso kontinensu olyan tettek az amerika